

КРОЗ ВЕКОВЕ

НА ЗЕЛЕНУ ГРАНУ

За човека који је успео да стане на своје ноге, да се материјално осамостали, каже се да је „стао на зелену грану“. Ова изрека, позната многим народима, веома је стара и потицала је још почетком 14. века. У то време, када

би неки кмет од свог феудалног господара до био на поклон комад земље, он је као спољашњи знак свог осамостаљивања забављао земљу једну зелену гранчицу. То је значило да и он, дотадашњи роб, сад има свој комад земље — да је дошао на зелену грану.

КРАЉИЦА БЕЗ НОГУ

Када је Маргарета Аустријска, жена Филипа III, дошла први пут, 1559. године, у Шпанију, прошла је кроз један град познат у читавој земљи по производњи свилених чарапа. Градски оци, желели да јој исказу поштовање, донели су јој на дар један скупоцен пар чарапа. Међутим, њихов поклон био је са гнушањем одбијен а њима је веома строгим тоном било саопштено да „шпанска краљица нема ногу“. Наиме, у то време круте етикете је сматрало се непристојно помињати ноге и чарапе.

ПРВИ СТРУГ

Вештина обраде пред мета на стругу стара је више од 4.000 година. Струг — пренестијских

људи састојао се од такозваног „гудала“, у ствари једног примитивног лука са тетивом, којим се стављао у покрет материјал коме треба дати жељени облик. Предмет се уобичавао помоћу оштрог камена причвршћеног за какву грану.

У ОВОМ БРОЈУ: Лејенда са Имана. Деца — филозофи, књижевници и академици. Врш Индије. У јеку раја. Двобој у Клисури орлова. Чудне сираси. Анејдоше. Прича.

Ови товари су у ствари кокосови орашци али тако вешто поређани да ни један никад не склизне у воду и сви стигну до места одређења.

Љуске кокосовог ораха се перу, суше и тупају, пре но што се претворе у фила влакна. Увезана у велике бале она се носе на пилаци ради продаје. Од њих ће се израдити ужал и простирке.

КЕРАЛА ВРТ ИНДИЈЕ

Према плану о реорганизацији државе 1956. године изменила се административна карта Индије а под именом Керале стоје и три суседне области: Траванкоре, област Кошин и Малабар. Керала има око 40.000 квадратних километара а по величини је готово иста као Белгија. То је најмања индијска држава са 14 милиона становника: односно 360 људи на квадратном километру од којих су 90% сељаци. У поређењу са Индијом, Керала представља чудан контраст, како због становника тако и по својим дивним пејзажима. То нису сува индијска поља, пушта и испуцала од сунца, већ дивне плаже са ситним песком и с великим бројем риболоваца. Главни извор богатства Керале је кокосова палма. Од

њеног лишћа се израђују кровови на колибама, кокосово дрво служи за гориво, од сировог плода добија се кокосово млеко, а из сувог се цеди уље; од коре се добијају танка јака влакна. Уље служи као гориво и за исхрану, а влакна за израду ужади и грубих простирки. Главни град Керале је Тривандрум са 190.000 становника. Препун је кокосових палми, тако да су неке морале да буду посечене да би се добило више ваздуха. У овом граду нема тмурних предграђа свуда су дивне колибе начињене од палми и сувог блата. Мада прашине има у изобиљу, ипак нема каљуга. Овде су људи крупнији од

већине других Индуса, а сваки човек који је још изузетно висок и за њихове појмове добио је назив Малабар. Сви носе „мунду“, неку врсту сукњице, а према томе чиме се баве она је или уздигнута до колена или спуштена до чланака. Овде нико не носи западњачка одела, чак ни они који обављају административне послове. Становници су овде, више но ма где у Индији, остали верни традицијама својих предака. То долази отуд што су од остале Индије на истоку одвојени високим планинама, а на западу непроходним џунглама. Планине су спасле овај народ од најезде непријатеља.

СПЕЦИЈАЛАН ЈЕЛОВНИК ЗА АУТОМОБИЛИСТЕ

Немачко Друштво за исхрану у Франкфурту, излаже, у облику илустрације, јеловнике састављене специјално за аутомобилисте. Пошто аутомобилиста обавља „посао у коме се седећи мисли“, он зато готово и не осећа глад. Услед тога јела намењена шоферима треба прво да изазивају апетит, да буду лака за варење, укусна и пуна витамина. Сувише јела, нарочито тешких, изазива умор. Ако шофер због журбе одлаже да узме свој уобичајени обед, постаје уморан и нервозан.

Медицинари и куvari начинили су заједно јеловник за шофере који препоручује почев од комада шунке гарнира не разним салатима од поврћа, маринираног печеног меса са макаронама до кокошије супе и пастрмке. На овој листи ће се узалуд тражити ћуфте, или супа са грашком. Овде је вредност хране тако прецизно израчуната да ће се поред сваке посуде наћи и број калорија који је у њој. Према мишљењима овог Друштва шофер док вози треба да једе свака два часа по мало, да се повремено зауставља и излази из кола на свеж ваздух и притом поједе нешто воћа, бисквита или мало чоколаде — да би на тај начин регулисао количину глицозе у крви. Ове мале ужине су и превентива против „вучје глади“ која наступа после дугих часова војње.

ЗЛАТАН ЈУБИЛЕЈ

Електрична зупчаста железница постављена на 1837 метара високом Венделштајну у Немачкој прославиће свој златан јубилеј. Поводом ове свечаности решено је да она буде модернизована на тај начин што ће време војње бити смањено са 70 на 50 минута.

КОЛУМБО ЈЕ ОТКРИО АМЕРИКУ ЗА 134 ЛИРЕ МЕСЕЧНЕ ПЛАТЕ

Пре више деценија у једном шпанском граду су откривена документа из којих се може установити колико је стајало откриће Америке. А мора се признати да није било скупо. Као вођа „експедиције“ Кристифор Колумбо је имао годишњу плату од 1.600 лира што је месечно износило непуне 134 лире. Два капетана бродова при мали су по 900 лира годишње, док су морнари добијали по 12,5 лира месечно.

За опрему Колумбове флоте издато је 14.000 лира. Намирнице: хлеб, вино, поврће, месо, живина — стајали су шест лира по човеку месечно, а укупна сума издавања за намирнице износила је само 2.000 лира.

Кад се Кристифор Колумбо вратио са пута исплаћена му је сума од 22.000 лира на име накнаде за позајмице које је давао. Значи, трошкови око једног од највећих открића, којим се човечанство поноси и сада, обављено од 3. августа 1492. до 4. марта 1493. године, ако им се дода још 14.000 лира за опрему бродова, износили су само 36.000 лира. Новца је тада додуше знатно више вредео јер је био од злата, али то ипак не представља нарочито велики износ.

Цифре су узете из књиге браће Пиншон, ондашњих бродовласника из Палоса, којима треба захвалити што је Колумбо обавио своје прво путовање.

Ripley's Вероватли илти не!

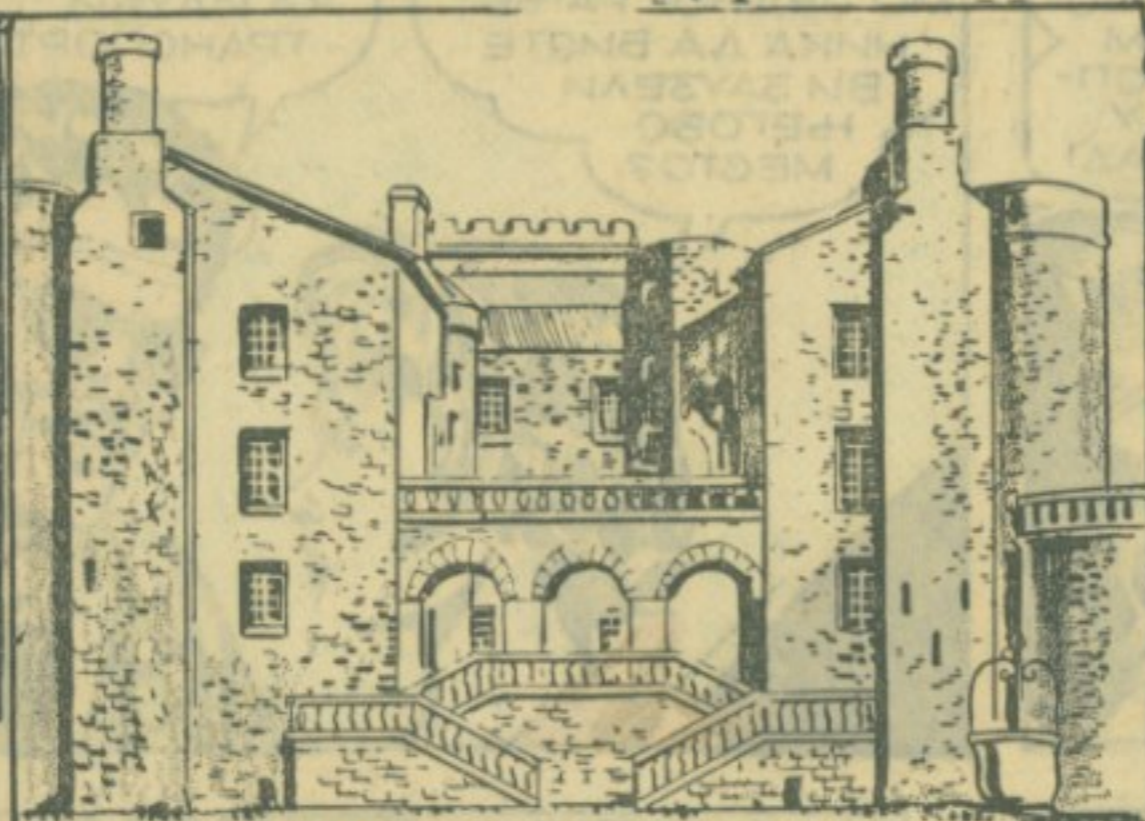

КАРМ ПРАКАШ

РАЈА ОД
ЏАУНСАР БАВАРА
(ИНДИЈА)
БИО ЈЕ СВРГАВАН
СА СВОГ ПРЕСТОЛА
11 ПУТА

ЗАБУКУ
ПОЛА ЗЕЛЕНУ
А ПОЛА ЦРВЕНУ
НАШАО ЈЕ
ЕДВАРА ДВОРЖАК
ИЗ СТРЕТФОРДА
(САД)

ЗАМАК У ШАЗЕРОНУ

У ФРАНЦУСИЈИ
БИО ЈЕ СПЕЦИЈАЛНО САГРАЂЕН ЗБОГ ЈЕДНЕ
ПЛАНИРАНЕ ПОБЕТЕ ЛУДЖА XV
АЛИ СЕ ВЛАДАР ПРЕДОМИСЛИО И НИКАД
НИЈЕ У ЊЕГА КРОЧИО!

© 1961. King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ОБАЛА У ПЛАМЕР

ИЗ ПУКОТИНА НА СТРИМИМ ЗАЛАМА СИБИРСКЕ РЕКЕ
АМУРА ИЗБИЈАЈУ ЗАПАРИВИ ГАСОВИ КОЈИ СЕ,
УПАЉЕНИ, ДИЖУ КАО ВАТРЕНИ ЈЕЗИЦИ

ПАРНА КОЛА

КОЈА СУ МОГЛА ДА РАЗВИЈУ
БРЗИНУ ОД 14 КИЛОМЕТАРА
НА ЧАС, ПРЕВОЗИЛА СУ ПУТНИКЕ
ВЕК 1827 ГОДИНЕ
ИЗ ЛОНДОНА У БАТ
ТО ЈЕ ЗА СТАНОВНИКЕ МЕСТА
КРОЗ КОЈА СУ ПРОДАЗИЛА
БИЛО ТОЛИКО УЖАСАВАЈУЧИ
ПРИЗОР ДА СУ КОЛА БЕЗ
КОЊА КАМЕНОВАЛИ

СЛОМЉЕНА ОД ЖАЛОСТИ ФРАНСОАЗ ФРАНСОА

ПОШТО ЈЕ ВИДЕЛА ГИМОТИНИРАЊЕ СВОГ
ВЕРЕНИКА ОДУЈЕНОГ ЗБОГ ВЕЛЕИЗДАЈЕ (1822)
ЗАВЕТОВАЛА СЕ ДА НИКАД ВИШЕ НЕКЕ ПОДИКИ ОЧИ!
ОСТАЛЕ 42 ГОДИНЕ ЖИВОТА СТАЛНО ЈЕ
ДРЖАЛА САВИЈЕНУ ГЛАВУ И ОД ТОГА
СУ ЈОЗ СЕ ДЕША ТОЛИКО ПОВИДА ДА ЈОЗ ЈЕ ГЛАВА ДОШЛА
У ИСТУ ВИСИНУ С КОЛЕНИМА!

ТРЕНУТАК без тежине

Необично „чудо природе“ могло се видети недавно на аеродрому у Лисабону приликом искрцавања путника из једног тек приспелог авиона. Једна путница изашавши из авиона наједном се „подигла“ у ваздух и пошто је тако „ви-

сила“ неколико секунди, поново се спустила на земљу.

Техничко објашњење овог чуда је једноставно: поред прог авиона атерирао је још један турбомлазак и ваздушна струја која се образује при усисавању ваздуха подигла је у вис мршаву и лаку путницу.

ТРКА ЗА СЛАНИНОМ

Десет великих, добро ухрањених свиња више су него озбиљне полицајце и грађане који су се затекли на улицама немачког града Реклингхаузена. На једној окуци свиње су искочиле из камиона чија се задња страна од потреса сама отворила. Посада три поли-

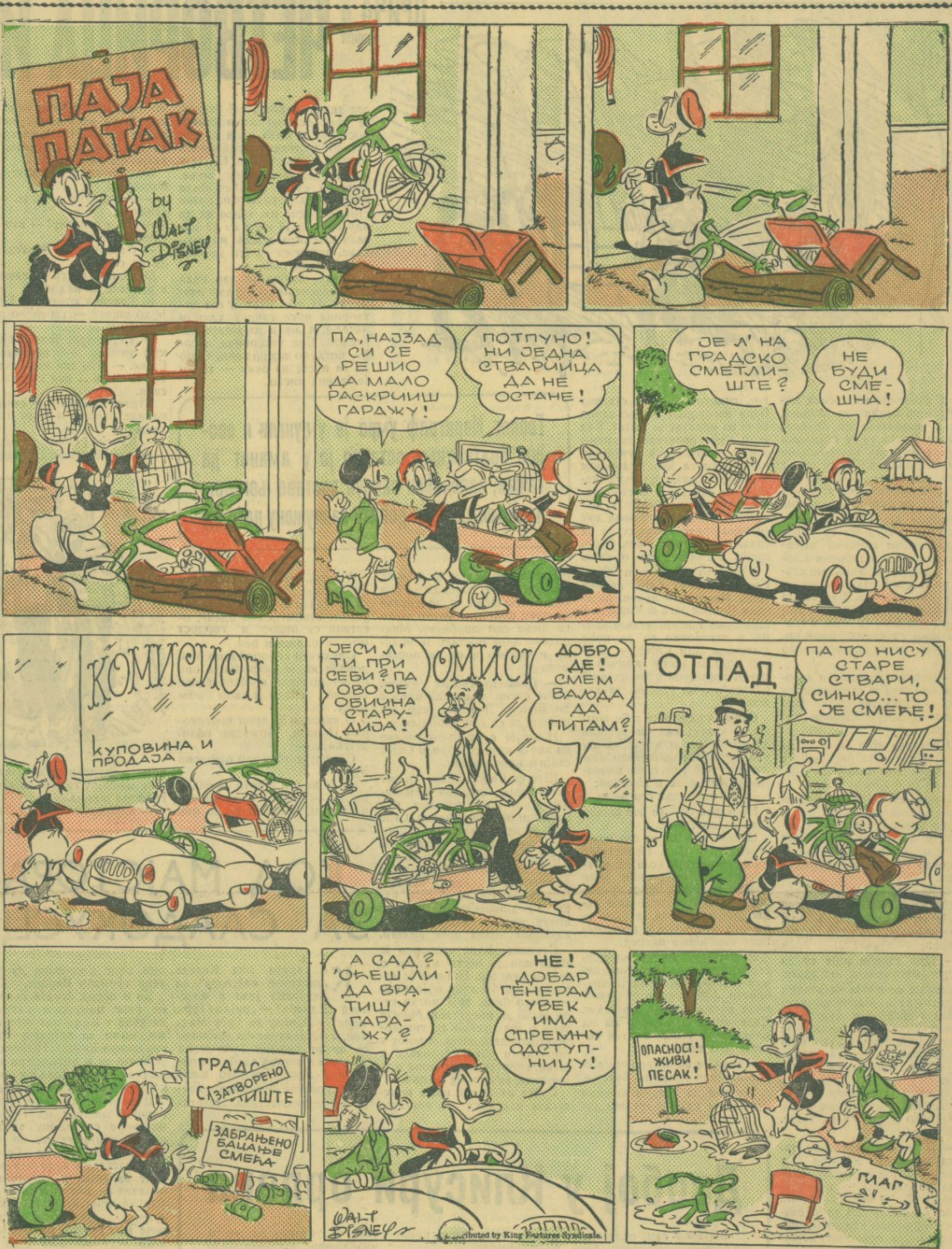
цијска патролна аутомобила и многи пролазници придружили су праву хаку на свиње. Тек после више од два часа трке кроз све улице Реклингхаузена свиње су биле ухваћене и отпремљене у кланицу.

Тражи се дадиља ЗА ЛАВА

Огласи у којима се тражи девојка, такозвана „бемистер“, која ће извести бројча сова дневно, док су родитељи на послу или у биоскопу, чувати децу добили су једну нову варијанту. Наиме, млада припитомљена лавица студен-

та Еда Лондона, који студира на државном колеџу у Пенсилванији, сломила је једну ногу и због тога лежи у гипсу. Пошто је ветеринар препоручио да се лавици сваког сата даје одређена порција млека, а студент Ед због својих предавања не може стално да буде код куће, он је преко рубрике малих огласа у студентском листу тражио „дадиљу“ за своју лавицу.

Претплата на листове код пошта заведена је у Србији од 1. јануара 1882. Поштама је одобрена провизија од 5 — 7 одсто од наплаћене претплате. То је много припомагло развоју и напретку штампе, јер се дотле претплата вршила непосредно код уредништва или преко повереника, који су често задржавали убрани новац и нису га уредно слали редакцијама.

Српско новинарско удружење (основано 1881) сматрало је то као свој успех, за који се нарочито заузео Милутин Гарашанин, као надлежни министар за поште, јер се и сам бавио новинарством („Видело“).

Председник удружења Милан Ст. Марковић, загрејан овим успехом, предлагао је да све механе и кафане (којих је било око 2000) морају држати све

ПРВА ПРЕТПЛАТА НА НОВИНЕ

новине. Сматрало се да ће тако дневна штампа лакше продрети и у најудаљеније крајеве, а материјални ниво новинарства био би тиме повишен. До о-

стварења ове идеје дошло је тек доцније и то само за службене „Српске новине“.

Још једна мера припомогла је да се периодична штампа растура и у најудаљенија села, што је дотле ишито најтеже. Села, махом неписмени, нису примали новине. Али, у сваком селу била су бар 2 — 3 могућа претплатника (сеоски свештеник, учитељ и ћата), ако би им лист био достављан уредно и на време. То је постигнуто увођењем сеоских пошта крајем прошлог века. Стари новинар Радоје Р. Радојловић („Ви дело“) начелник пошта, успео је да заведе сеоске поште, преко општинских судова, који су помоћу својих курира сваки дан узимали пошту за село од најближе државне поште и достављали је коме треба.

ЈЕДИНСТВЕНА САМОУСЛУГА

Недавно је у Паризу отворена прва самоуслуга за куповину уметничких радова. Цене слика су утврђене и крећу се од 250 до 1.000 марака. На спрату ове продавнице налазе се радови познатих светских сликара и вајара, али с обзиром да су у питању скупочена дела чија вредност достиже и 27.000 марака — продаја је класична.

ФОТО МУЗЕЈ У КЕЛНУ

У немачком граду Келну отвара се поново фото музеј који садржи 36.000 фотографија из целог света. Оснивач овог музеја је Хелмут Гернхајм који је морао 1937. године да емигрира из Немачке. Међу фотографијама се налази и први снимак — то је фотографија француског проналазача Нисифора Нипса, начињена 1826. године. Њена вредност је проценена на око 3 милиона марака.

ПРИЧА ЧЕТВОРИЦА И САНДУЖ

све тежи. А ипак, тај сандук је увек остајао жива стварност чак и онда када се све остало постепено прекривало маглом нестварности. Он је у њима одржавао снагу воље. Везивао их је када су били спремни да се разиђу на разне стране. Гонио их, терао их да иду напред. И мада су га мрзели као што су жањ мрзи окове, вукли су га јер је тако желео Маркграф.

И ево, дошао је дан када су се зелени зидови шуме размакли. И ево, наизад, сва четворица носе сандук улицом насеља, а људи их прате погледом. Сва четворица посрћу, потпуно исцрпљени. Само да га пусти из руку — то им је једина мисао.

мој пријатељ. Био је уман човек. Више него уман: био је добар човек. Нисте прекршили реч коју сте му дали. Захваљујем вам за то.

Џонсон га је подругљиво погледао:

— У сандуку — рече. — У сандуку!

— Да, у сандуку! — као ехо поновио је Сајкс.

— Отворите га! — затражили су сви.

Отворили су га заједнички и наднели се над њега.

— Гране и границе. Каква је то шала? — узбуђено рече Џонсон.

— Не, нечега још мора да има унутра — прекиде га Сајкс. — Чуо сам како нешто тешко лупа... док смо га носили.

Старац извади из сандука комаде камења и баца их на земљу.

— Камење! Обично камење!

— рече Мадконалд запрепа-

Тада се кувар Макрид разјари.

— Ја сам увек мислио да је он ненормалан. Говорио је: то што је у сандуку драгоценије је од злата.

— Не — живо се умеша Бари. — Седам се тачно његових речи. Казао је: „То што је унутра биће драгоценије од злата ако га доставите мом пријатељу, професору Макдоналду, на обали“.

Бари их је све обухватио погледом: великог куvara Ирца, морнара Сајкса који ће можда отићи кући својој жени и деци, Џонсона, лучког пијанца. А онда је помислио на универзитетско двориште зелено у пролеће, на девојку која чека, помислио је и на цунглу из које су се избавили — на тај зелени пакао. Сетио се каквом су се упорношћу њих четворица борили са цунглом тежећи да испуне обе-

Четворица измучених људи, налик на лудаке, пробијали су се кроз цунглу. Вукли су се посрћући као да их гони немилосрдни бич надзорника. Браде су им биле замршене, кожа у рамена, прилепљене пијавице сале су им крв и дан и ноћ.

Мрзели су један другога како само могу да се мрзе људи везани споном заједничког дуга и затворени у зелену тамницу цунгле, где стаје воде кроз пакао и изгледају као вечност. Са сваким новим часом испуњеним мржњом постајао је тежи и сандук који су носили брижљиво, као какво непроцењиво благо.

гле, скинули капе, а студент Бари изговорио је неколико речи из молитве за мртве. Кад је у раку полетело грумење земље, непроходна цунгла учинила им се још мрачнијом и већом. Сваки од њих четворице као да је постао мањи, скупио се, осећао је самоћу и неповерење према друговима; предосећали су да ће сада, кад нема Маркграфа, сваки мислити само о себи.

Геолог Маркграф умро је у цунгли и својим пратиоцима оставио је у аманет да тежак, запечаћен сандук доставе његовом пријатељу, па ће добити заслужену награду

Био је то чудан скуп: кратковиди студент Бари, високи Ирац Макрид — кувар, пијаница Џонсон кога је Маркграф пронашао у некој лучкој крчми и наговорио га да пође с њим, и Џим Сајкс — морнар који је често причао о својој породици а никад није одлазио кући да би је видео.

ша у паклу жуди за водом, Џонсон је био спреман да под легне искушењу и да скрене на прву попречну стазу да би се даље сам пробијао. Маркграфово лице постало је мрачно и сурово и он је понављао:

А ипак, кад су стигли до професора Макдоналда и кад су угледали сувога човека у изношеном белом оделу, остали су поносни и горди што су одржали реч.

Одахнули су, професор Макдоналд их је нахранио а они су му причали о Маркграфу, његовој смрти и свом обећању.

О награди је први проговорио Џонсон, пожудио облизујући усне.

Старац је збуњено раширио руке.

— Ја немам ништа — рекао им је. — Немам чиме да вас наградим. Маркграф је био

шњено, трудећи се да ипак одгонетне тајну смисао те Маркграфове пошљике.

— Камење! — понови Сајкс.

ћање које их је здружило и спасло. То је и била Маркграфова обећана награда, његов поклон њима четворици.

— Морамо допремити до обале оно што је Маркграф нашао — говорили су. — Био је добар друг. Обећали смо му то.

О награди која их је чекала на крају пута нису ништа говорили, али сваки од њих мислио је о њој.

Пошли су са Маркграфом у тај зелени пакао јер им је добро унапред платио. А затим је он умро. Непозната тропска болест пресекала је његова геолошка истраживања.

Маркграфови сапутници болје и лакше би га разумели да је он тражио злато. Али, геолог им је, смећени се, говорио:

— Има ствари које су за науку драгоценије од злата.

Касније се њима четворици учинило да је Маркграф претрпео пораз — у цунгли је нашао смрт. Али, испало је другојачије: сандук, за који им је наложено да га однесу до обале, био је веома тежак.

Научник је склепао сандук од грубих дасака, сам га је запактовао и сам га је, тајно, запечаћено.

— Потребна су четири човека за његово ношење. Ношете га наизменично, двојица по двојица — казао је Маркграф. — Желим да ми сваки од вас да реч да ће сандук стигли тамо где треба, не отворени. На поклопцу је написана адреса. Оно што је у њему биће драгоценије од злата ако сандук донесете до обале и предате мом пријатељу професору Макдоналду. Учините то и, кунем вам се, бићете награђени.

Дали су му своју реч јер је научник био на самрти, а и због тога што су га поштовали.

Маркграф се осмехнуо и умро. Учинио је то мирно, као што је готово све радио мирно — тај стари научник коме су били веома привржени. Сахранили су га у срцу цун-

Свајкс је имао код себе компас и карту; кад би застали да предахну он их је извлачио из цела и проучавао. Додиривао би карту црноватим какипрстом и говорио:

— Ту треба да стигнемо.

На карти је то изгледало тако једноставно.

Цунгла као да се све више стезала око њих. Недостајао им је Маркграф који их је увек бодрио, није више било човека који чак ни у непроходном хаосу цунгле није падао духом и који је увек умео да их увери у неопходност пробијања напред.

У почетку су разговарали један с другим: звук сопствених гласова давао им је храбрости. Али, ускоро су разговори почели да их замарају. Сада им је изгледало да од самих речи тешки сандук постаје још тежи.

И тада се на четворицу људи спустило вбичачно ћутање.

Жудећи за лучком крчком страшну с каквом грешна ду-

Поћи ћу својим путем. Више нисам дужан да идем с дружином. Довољно сам јак и смео да се сам пробијам.

И он је с мржњом гледао на карту које се морнар Сајкс строго придржавао.

Што се Сајкса тиче, у њему се појавио некакав неизмеран ужас пред цунглом, том клопком зелених зидова. Стремнио је мору, његовим широким хоризонтима. Морнар је о томе мрмљао и у сну, а дању је преклињао смрт која их је вребала на сваком кораку. Причао је о кући, о томе како се годинама спремао да се врати жени и деци... а сад их више никад неће видети.

Студент Бари говорио је мало али је често мислио о једној девојци. Ноћима је сањао о драгом лицу које, како то често бива, није могао себи јасно да представи. Маштајући о њој, сећао се универзитетског дворишта, зеленог у пролеће и бакарноцрвеног у јесен, спортског стадиона и учioniце, вечерњих шетњи.

Сага их је све више напуштала а сандук је постајао

КОД МАЈСТОРА ЗА СЛАДОКУСЦЕ

Ко сврати код Кизела „светског мајстора“ за одабрана јела и власника „Едиара“ — „раја за гурмане“ у Паризу на Тргу Мадлен, и погледа његов јеловник са преко хиљаду јела, мора да узме у помоћ глобус и неколико лексикона ако жели да одгонетне интернационалне депое послатица. Посети-

оци овог ресторана су највећи гурмани Европе.

Ко и поред богате садржине овог мамутског каталога не нађе у њему оно што тражи, може да затражи савет управника Кизела. Његове муштерије су и хотелијери које њихови гости стављају понекад пред нерешиве проблеме.

Донети на сто праву страбуршкуну пастету од гушчице цигерице направљену за најпрефињеније укусе, по старом рецепту фирме „Герст“, не представља нарочиту вештину за један локал који је означен са три звездице. Али шта да чини на пример шеф кухиње у „Максиму“ који иначе има богату машту, када неки гост затражи супу од змије зечарке или печење од крокодила за свечани ручак?

Супа од зечарке може код Кизела да се добије у свако доба као и супа од алигатора означена бројем 866 у јеловнику, али печење од крокодила у бешамел сосу мора да се поручи.

Када Кизел прича о деликатесима које је у стању да испоручи човек, да би га пратио, мора да направи пут кроз свих пет континената. Неки од тих специјалитета познати су можда искусним светским путницима јер су их видели на јапанским, кинеским или индонезанским јеловницима. За многе се сазнало тек од ратника када су се из цунгле вратили кућама.

Ако прелистамо богати јеловник Кизела, ево, на пример, шта можемо наћи: месо кенгура у црном вину, желедац и пераја морског пса, индијска ластина гнезда, пржене скакавце и гусенице, или месо змије. За Кизела не представља никакву тешкоћу да сервира гостима бумбаре у сосу од соје, пире од манговог и кокосовог плода, зрна од сезама која садрже уље, желе од дудиња, слатко од латица руже, љубичице или јасмина, намирисане печурке,

плод палме, бамбусове изданке и сушене банане са Тахитија.

Многе муштерије које су годинама живеле у тропским крајевима или у цунглама траже усолјену утробу тропских риба, арапски першун, доворене крушке или птичији бибер. Овај последњи високо цењени зачин прибави се на тај начин што прође непроварен кроз стомак тропских птица.

Кућа „Едиар“ убраја се у прве на подручју најређих деликатеса. Тако је један Едиар, предак данашњег власника, први увезао аналас у Европу. Његов праунук Кизел је зато стално у потрази за новим, непознатим деликатесима — почев од сирупа кафе или креолског пунча до јапанског бисквита, надимљеног бутера од лососа или јастога и цигерице бакалара.

САМО 16 МАРАКА

Изградњом сателита и каблова између Америке и Европе у мноштво ће појевити аутоматизовани преклојански телефонски разговори. Предвиђа се да ће први разговори моћи да се обаве најкасније за четири године. Већ сада се у Немачкој постављају телефонски и други уређаји у те сврхе.

Догодине ће у Сједињеним Државама бити лансирана прва васионска релејна станица која ће омогућити 600 телефонских разговора на сат. Она ће олакшати и телеграфске и телефото везе.

Рачуна се да ће лансирањем релејних станица у васиону бити омогућен директан пренос олимпијских игара из Токија 1964. године.

Постављањем каблова до 1968. године успоставиће се директна аутоматска телефонска веза између два континента. Моћи ће да се истовремено обавља 3.465 телефонских разговора.

Трошкови разговора између Немачке и Сједињених Држава стајаће само 16 марака за једну телефонску јединицу.

Двобој у Клисури орлова

Боравио сам, недавно у планинама Великог Кавказа. Једног јутра испео сам се на камену висораван да бих разгледао околицу. Испред мене дизао се Сарибаш који својим снежним врховима као да је подупирао небо. Готово у истој висини с планинским гребенима крстарили су орлови. На једној стени непомично је стајао један дугороги дивљи бик.

Наједном, један од крилатих разбојника склопио је крила и као камен полето на доле. Тек близу саме земље поново их је раширио и испружио канце.

И тада сам видео: са стене је нестало бик као да га је ветар одувао. Скочио је главом на доле. Прелетевши десетак метара, ударио је роговима о земљу, подскочио два метра у вис и, исправивши се на ноге, јурило је према месту где се спуштао орао. Огроман, снажан, правило је велике скокове.

Схватио сам тада да је тај бик стражар који је чувао крдо што је пасло у дугу. У крду је било и младаца и на једнога од

њих се и устремио крилати разбојник.

Орао, очигледно, није очекивао тако јаростан напад. Спокојно је захватио канцама своју жртву и ра-

сам ја стигао на место узбудљивог догађаја, орао је већ био мртав.

Овај необичан двобој догодио се у Каргал-дару — Клисури орлова. Иако ис-

ширивши крила спремао се да узлети. Али, није му успело. Бик је начинио још један скок и ударивши орла роговима оборио га на земљу. Испустивши плен из канци, орао се преврнуо на леђа и спремио за одбрану. Овај његов маневар није уплашио бика. Поново је прешао у напад. Док

тински господари ове клисуре орлови — то сам тада схватио — не долазе тако лако до хране.

Опис занимљивог двобоја између дивљег бика и орла узет је из бележнице совјетског природњака Хромова.

РАДАР—ДЕТЕКТОР

Радар-детектор за контролу подводних каблова конструисан је у Великој Британији. Помоћу њега се много брже и лакше него до сада откривају дефекти на подводним кабловима.

Ови апарати се уграђују у бродове и емитују сигнале брзином од 160.000 километара у секунди. Када допру до каблова они се одбијају од њих и на радару емитују слику квара или прекида каб-ла.

ФИЛУМЕНИСТИ

Филателија и нумизматика су одавно познате и имају присталица у свим земљама. Међутим, постоји и низ других, мање познатих и зато чудних колекционарских страсти. Неки људи скупљају старе луле а други старе штапове. У последње време се све више говори о филуменистима. То су скупљачи вињета са кутија за шибце а реч по којој су добили име настала је од грчке речи „филос“, што значи пријатељ и латинске речи „лумен“ — светлост.

Као и филателисти и они имају своје специјалитете, поносе се „реткостима“ из својих збирки и установљавају вредности хиљада вињета. Најпознатији филуменист је један Британац чија збирка садржи 150.000 вињета сврстаних у 20 великих албума. Други је Немац Гијтер Кох из Висбадена који је сопственик 13.000 вињета распоређених у десет албума.

Прича се да је сијамски краљ који је живео у другој половини прошлог века био

један од првих филумениста на свету. Он је често показивао дивну збирку са 10.000 вињета из целог света. Страсни скупљач вињета био је француски књижевник Анатол Франс.

Најређа вињета на свету — (има их само три) јесте једна енглеска налепница која вреди око два милиона динара а штампана је у деветнаестом веку да привуче пажњу публике на велику лондонску апотеку Дона Валкера. До 1900. године наједна држава није имала државни монопол над штицама па су и вињете из тог доба слободне приватне иницијативе — најнеобичније.

Данас се издају вињете са дивним сликама које представљају комплетне серије. У Немачкој се објављују вињете са поучним карактером које упознају потрошача са саобраћајним прописима, првом помоћи или лепотом природе и начином њеног чувања.

Швајцарци на својим вињетама приказују лепе планинске пределе, старе замкове, историјске опоменике и друге реткости, а Французи помоћу њих привлаче туристе приказујући им лепоту разних области и народни фолклор. Индија, неке азијске и афричке земље приказују на вињетама своју богату фауну, разне птице и дивље звери. Најнеобичније од свих вињета су свакако

холандске на којима су исписани ребуси. Оне треба да забаве пушаче или друге кориснике шибце у доконим часовима.

Радиоталасограф

Научни сарадник Источно-сибирског геолошког института совјетске Академије наука А. Куклин конструисао је необичан уређај за мерење висине таласа. Апарат је назвао радиоталасограф и он је у стању да измери висину таласа са таквом тачношћу да је грешка могућна само до 10 центиметара. У исто време он и са удаљености од 10 до 15 километара веома прецизно мери брзину ветра. Радиоталасограф је снабдевен и емисионим уређајем који сакупља податке емитује радио-станици на обали илч пловнеј станици на броду.

Професор Лувје, коме је данас 77 година, власник је вероватно најнеобичније збирке у читавом свету, садржане у једној јединој књизи. Он станује у скромној кућици не далеко од познатог француског морског купатишта Сен Тролеза.

Необичну збирку-књигу предало је већ много хиљада туриста из Француске и читавог света, а он то „наплаћује“ „обећањем“ да ће му, кад се врате својим кућама, послати свој прилог „у природу“.

Књига је писана руком веома брижљивим калиграфским словима. У ствари то је збирка најнеобичнијих људских и мена, а ако су она страна уз њих стоји превод на француски језик.

Професор Лувје је у својој дугој каријери просветног радника имао око четрдесетак премештаја, па му се већ првих година службовања указала прилика да упозна најчуднија имена која су француски сељаци, особито они у Вогезима и француским Пиринејима, давали својим синонима и кћерима. Тако је почео да бележи имена, прво у једну свештицу, а затим, када му је то прешло у неку врсту страсти и личног задовољства — у специјалну књигу.

Данас она садржи око 3.700 најразличитијих имена, од оних најчуднијих и најнемогућнијих до смешних или скарадиних.

Када човек прелиста његову збирку лако ће утврдити да нису само културно заостаји народи ти који крштавају своју децу смешним, необичним и бесмисленим именима, већ да то чине и далеко цивилизованији.

Последње име у збирци, за бележено 1958. године, гласи Термофор. То је име детета чији родитељи живе у једном сеоском општини Вар на Азурној обали. Попа је унеколико исправио ову „заљубљеност“ неких родитеља тиме што је додао уз име Жан Луј, тако да се мали зове — Жан Луј Термофор...

Књига је крпата чудесних имена: француских, немачких, италијанских, енглеских, америчких, шпанских и многих других. Збирка садржи и додатке са именима из дојучерашњих француских и белгијских колонија.

Али ни „цивилизовани“ зборник имена не даје бољу слику. Ту ће се наћи и оваква: Понедељак Сабле (Сабле је презиме), Уторак Морис Кто, Среда Фило, Четвртак Жаоровије, Петак Лике, Субота Мондре. Али постоје и та иста имена на немачком и енглеском језику.

Нису ретка ни имена месеца: Јануар, Фебруар, Март и тако редом до краја године. А до њих је име: Елизабет Година.

У забаченим, далеком преијама Америке није мало имена која су врло претенциозна. Тамо има већ одраслих људи који носе име: Пет Милiona, Милion, Сто Тридесет Хиљада. Има додуше и скромнијих као: Пет, Осамнаест, и сличних.

Имена земаља су просто по некад „прикалемљена“ деца: Женевијева Бразил, Морис Еспањ (Шпанија) и слично.

У збирци има и непотпуних

Оловка - вага

У многим земљама са модерним поштанским саобраћајем обичне ваге на којима се мере препоручене пошиљке све више ишчезавају. Уместо њих су установљене оловке које су истовремено и ваге. Помоћу ових пенкала у које је уграђен динамометар са једном цевом која је грађана на грамове службеници могу и да мере писмо и да га упишу у своје спискове. Ова оловка-вага још садржи и поштанску тарифу, тако да службеник одмах зна и колико треба да наплати.

НЕОБИЧНЕ СТРАСТИ

Професор Лувје скупља необична имена људи који се зову као

дани у седмици, или месеци у години, бројеви и цвеће, животиње и друго

Најчешћа имена из зоологије јесу — као и свуда широм света — Лав, али има исто тако и Тигар, Пуж, Паук.

Имена река и планина обилно су коришћена. Али најупечатљивије трагове оставила је ера модерне технике и технике уопште.

По католичким земљама Европе и Јужне Америке има стотина имена светаца. Професор је забележио да су до 1920. године у негдашњој робијашници „Мелен“ за свега десет година робијала равно

133 свеца, односно тешка криминалца са именима светитеља.

Већ неколико година сви који су посетили гостољубиви дом овог старог професора, шаљу му према датом обећању по које необично име из своје земље.

Седи професор и необични скупљач имена имао би почетком овог столећа у нашој земљи доста посла, нашао би имена као што су: Шпорет, Варјача, Кутлача, Ченгија, Трлодлан, Сабља, Топуз и слична.

БЛИЗНАЦИЊЕ

ПОСЛЕ ПИЊИ КАД ЈЕ ЛОГОР УТОЧНО У САМ СУЗАН И ШЕРОН СУ УСТАЛЕ

ТИХО, НЕУЗНО, УВУКЛЕ СУ СЕ У ВИКИН ШАТОР...

НАЈЗАД ЈЕДНА ОД БЛИЗНАЦИЊА НАПРАВИЛА ЈЕ ТРАГ ОД НЕЧЕГ КОЈИ ЈЕ ВОДИО ОД ВИКИ ДО ШТАТОРА ДО ШУМЕ

ДУПЛО ВИКИ СЕ НАГЛО ТРГЛА ИЗ СНА И УГЛЕДАЛА ДВА МЕЧЕТА КАКО СУЗАН ЛИЖУ СТОПАЛА!

... ИЛИИИ...

АЛИ ВИКИ ТО СУ САМО БЕ ЗОПАЦИ МЕШИЦИ! НЕКО ЈЕ СЛУЧАЈНО ПРОСЛО МАЛО МЕДА.

УМУКНИ!

ДОДАЈ МИ МОЈЕ ЦИПЕЛЕ И ДМЕТА МЕ ВОДИ СЛАГАЈ ДОСТА МИ ЈЕ!

АЛИ ВИКИ...

ЈЕСТЕ ЛИ ОВО ТРАЖИЛИ?

ВАС ДВЕ!

БАШ ВАМ ХВАЛА!

ЈЕДНО ПИТАЊЕ ПРЕ НО ШТО ОДЕМ...

ВИ КАЖЕТЕ ДА СВЕ ШТО ДОБИЈЕТЕ ПОДЕЛИТЕ.

ЗАР НЕ? КОЈА ДЕ ОД ВАС СУЗАН?

ЈА САМ!

ОНДА ПОЛА ОД ОВОГА ДАД СВОЈОМ СЕСТРИ!

СВРШИМЕ СЕ

Дечаки који су по-стали научници у годинама када се њихови вршњаци још играју кликерима. Једанаесто-годишњи доктор хемије и петнаесто-годишњи доктор медицине. Најмлађи члан Француске академије наука

ДЕЦА КЊИЖЕВНИЦИ, ФИЛОЗОФИ И АКАДЕМИЦИ

У току последњих десет година два дечака су својим знањем задивила цео свет.

Први је мали Американец Боби Гордон који је 1950. године бранио пред Вестерн универзитетом у САД тезу из хемије која му је донела докторску титулу мада је још био дете. Већ у петог години он је знао имена многих звезда и латинске називе 180 сазвезђа. У шестој години је написао студију о саставу атома, у седмој је почео редовно да учи хемију на Вестерн универзитету, дипломирао је у десетој а докторирао у једанаестој години.

За све то време Боби се забављао као и остала деца: уживао је да се игра по улици, чита стрипове и гледа вестерне.

Бобијев случај није изузетан. Млади Фред Сафијер који је 1956. имао 12 година добио је дозволу да се упише као редован студент на Харвардском универзитету и ускоро је постао истакнути атомиста. Предавао је хемију у једном колеџу већ у три наестој години а шах је био и осета његова главна разонода.

И у прошлости је било деце која су својим даром и знањем задивљавала свет. Нарочито се истицао Пик де Мирандол који је рођен 1463. године у Мирандоли, недалеко од Модене. Био је толико продорна духа да је још као дете савладао готово све науке, постављао филозофске и теолошке тезе и памтио све што чује и прочита само једанпут. Тако је могао

да читаву страну неке књиге понови наизуст у њеном уобичајеном или супротном реду. У шеснаестој години је знао 22 језика.

Француз Данијел Теври, рођен 1669. године у Лавалу, научио је латински и грчки у другој години, бранио је докторску тезу из логики у деветој а из филозофије у десетој години. У петнаестој години постао је доктор медицине.

О раној младости Блеза Паскала се не зна много али

се из мемоара његове сестре Жилберте види да је он већ у једанаестој години без ичје помоћи открио 33 прве премисе Еуклидове геометрије. У шеснаестој години је написао расправу о вертикалним и хоризонталним коничним пресецима. У тринаестој години је измислио машину за рачунање.

Научник Клод Клеро (1713—1765) који је постао славан по својим истраживањима из области механике, већ у десетој години је схватио Гилбертово математичко дело „Анализу“ као и апстрактни Хопиталов „Трактат о коничним пресецима“. У тринаестој години је написао студију „О својствима неких нових кривих“ коју је објавила Француска академија наука, а већ у осамнаестој години постао је њен члан. Осим њега најмлађи чланови Француске академије наука су били Даланбер у 23. години, Мопертус у 25, Кондорсе у 26. и Ла Кондамин у 29. години.

Луј Лагранж (1736—1813) је од најраније младости био генијалан математичар и универзалан дух. На артиљерској школи је постао професор математике већ у шеснаестој години.

Ампер (1775—1836) је изврсно познавао диференцијални рачун већ у дванаестој години а чувени физичар Келвин (1824—1907) је у десетој години за свој рад о конфигурацији земље добио научну награду Глазговског универзитета.

Чудесно обдарена деца су се истицала и у литератури. Тако је Жак Гревин, „један од најсјајнијих умова шеснаестог века“ објавио још у тринаестој години трагедију „Цезар“ и комедије „Трезори јер“ и „Есбахис“ које су одушевале Париз. Писао је и песме, химне и неколико дела на латинском.

Франсоа де Бошато који се родио 1645. године у глумачкој породици знао је већ у осмој години француски, латински, грчки, шпански и италијански. У четрнаестој је већ био познат песник. Да

би се уверили да ли је могуће да такве стихове пише један дечак Мазарен, аустријска царица Ана и канцелар Сегије су га затворили у једну собу и давали му да пише песме о одређеним темама.

Највеће чудо осамнаестог века био је мали Хајнрих Хајнекајн рођен 6. фебруара 1721. године који је живео само четири и по године. Већ у осамнаестом месецу је знао имена свих предмета који су га окруживали, у петнаестом месецу је почео да проучава историју а у другој години латински и француски. Када је напунио три године отпутовао је у Данску где је својим знањем из античке и савремене историје и географије задивио двор и научнике. Говорио је немачки, латински и француски и познавао целу генеалогичку мношких аристократских породица Европе. Његов исписани рукопис лично је на рукопис зрела човека.

Ипак је био ненормално дете: све до своје преране смрти он ништа није јео већ га је као бебу хранила његова дојиља.

Филип Баратје који је рођен исте године кад и Хајнекајн почео је да проучава стране језике у другој години. У дванаестој је већ перфектно знао више европских језика и неколико оријенталских. Био је добар математичар и образован филозоф. Предсказивали су му изванредну будућност али је изненада умро у деветнаестој години пошто је већ био завршио највише школе и постао доктор филозофије.

АНЕГДОТЕ

По сваку цену

Жена власника великог америчког листа Њујорк тајмса се одушевљавала делима сер Винстона Черчила. Једног дана написала му је писмо и упитала га да ли би хтео да јој прода једну од својих слика, јер он је и сликар, макар и неку најмању.

„Драга госпођо, — одговорио јој је Черчил — веома сам вам захвалан што се интересуете за моја платна, али ја бих се радије одвојио од једног од мојих унучића него од њих. Пошто и ви свакако имате унучиће разумете ме.“

Жена му посла одговор каблогограмом: „Које од мојих унучића желите и како треба да га упакујем?“

Ућуткао га

Када је био председник општине Њујорка Фиорело Ла Гвардија се понекад није слагао са Робертом Мозесом, генералним директором јавних паркова, који је поред тога обављао још пет других важнијих дужности. Готово редовно је Мозес у бучној дискусији претио да ће дати оставку. Ла Гвардија, који је јако ценно његове способности, увек би се зато први повлачио. Међутим, једног дана кад је Мозес то исто рекао Ла Гвардија извади из фијоке један блок и пружи му га:

— Узмите ово — рече му — и послужите се њиме.

То је био блок штампаних формулара: „Ја, доле потписани Роберт Мозес, изјављујем да се од тог и тог дана одричем једне од мојих функција.“

Изузетан политичар

У току другог светског рата, Александар Фредерик Дуглас Хјум који је постао министар спољних послова Велике Британије дуго је боловао од туберкулозе кичме. После тешке операције морао је читаве две године да лежи у гипсу. Али кад је најзад ступио на политичку арену изјавио је да је његов случај после операције постао изузетан у историји:

— Постао сам политичар који не може да савије кичму.

Комичар и земичке

У време славног аустријског комичара Нестроја у Бечу су земичке постале толико мале да он није могао да се уздржи а да их не исмеје: на једној представи појавио се у фраку који је уместо дугмади имао мале земичке. Бечки пекари су га тужили за увреду и Нестрој је био кажњен затвором. Кад се први пут после издржане казне појавио на даскама, Нестрој је са јединим својим колегом извео на сцени мали дијалог о коме управа позоришта није била унапред обавештена.

— Јеси ли се нагладовао у затвору? — запитао је колега Нестроја.

— Па... нисам баш умирио од глади. Знаш, ћерка чувара затвора заљубила се у мене па ми је из сажалења доторала земичке кроз кључаоницу.

Обилно и добро

Немачки композитор Јоханес Брамс био је пријатељ добре трпезе. Једна дама из такозваног високог друштва, скандализована једном таквом „прозачном“ склоношћу, запита га:

— Да ли је тачно да ви, један уметник, толико много полагате на јело?

Брамс се насмеши и одговори: — Заправо, не. Моја једина лозинка је: „Обилно — али добро!“

Не би се чудило

У једном клубу водио се разговор о чудној навици милионара Бартона који своје цигаре није пушио већ жвакао.

— Често сам се чудно због чега он то чини — рече неко од присутних.

Тада Марк Твен, који се држао по страни од друштва, довикну:

— Да сте само једном попушили једну једину од тих његових цигара не бисте се више чудили.

ЈОШ ЗАГОНЕТКА

какову сметњу за птице — оне се села са једног континента на други. Као места за одмор на овом дугом путу, служе им не само разни отпаци и олупине на мору већ и бродови.

Зашто кукавице и зебе прелећу из Северне Америке на Хелголанд или живак из Велике Британије на Њуфаундленд? Научници су такође запазили да барска мува из Немачке одлази на острво Свети Барбадос на Антилима а

Бронкс парк у Њујорку, највећи зоолошки врт на свету, обавестио је недавно своје посетиоце да ће у његовој збирци птица моћи да виде први пут и европску пољску шеву.

Ово не би било ништа необично да у последње време научници не дискутују много о веома интензивној природној размени птица између Европе и Северне Америке. Огромна прострaнства Атлантика, која раздвајају два континента, не представљају ни

једна врста афричке чапље у Северну Америку.

Слична питања и код других врста птица покренула су научнике из разних крајева света да проучавају ову појаву, којој наука до сада није придавала довољно пажње. Нарачито их интересује каква је то снага која наводи поједине врсте птица да се селе са једног континента на други, јер се не ради о птицама селицама већ о одређеној миграцији у птичјем свету.

КАКО ДОЛАЗИ ДО УДАРА ГРОМА?

Негативно наелектрисане честице (означене минусима горе на слици) стварају се у облаци, а позитивне (плус знаци) у земљи. „Претходнице“ из облака полазе ка земљи, а с највише тачке на

земљи (у овом случају с врха дрвета) полазе навише. Ка да негативно наелектрисане честице ступе у контакт с позитивним, настаје моментални веома моћни електрични ток, а то је удар грома.

У четвртој одељку горње слике може се видети да је том приликом дошло до потпуног пражења, јер ни у земљи ни у облаци нема више честица.

ЛЕГЕНДА

Највећа зима у ми-
нутих 50 година —
Подсечена крила
бригаде — Фено-
мен у историји
хирургије

Игман, мала планина крај Сарајева, ушла је у нашу националну историју као сведочанство о истинитој легенди, о храбрости и снази пролетера, о једном епосу наше револуције.

Пре двадесет година, оних хладних зимских дана 1942. године, оне најљуће зиме за последњих педесетак година када је Европа крварила у омачу кукастог крста и била битку на „вратима Кавказа“, седам стотина осамдесет пролетера из Прве пролетерске бригаде добило је задатак да се, после борби на Романији пребаци ка Фочи. Борци су били веома слабо одевени, изнурени, гладни...

Тако су пролетери кренули на један тежак али славан и незабораван пут, један од најтежих у нашој историји. Још прве ноћи људи су увлачили вратове у копоране. Цица им је немилосрдно „гризла“ уши, носеве, лица, ноге. Пролетери

су се довијали, помагали, храбрили један другог. То је била ноћ невиђених патњи и натчовечанских невоља...

Очевици се присећају појединости из те мучне, незаборавне ноћи.

... На једном месту поустало је шест коња. Даље нису могли. Али су пролетери са њих поскидали митраџезе и сандуке с муницијом, да би их понели на својим плећима. Ни један метак, ни једна пушка нису остављени у планини...

... У ноћи обасјаној месечином, један партизан је сео на снежни смет и почео да пружа руке ка нечем. А кад га је његов друг мало продрао он је осорно узвикнуо: „Зашто ме гураш, пусти ме да и ја мало пригрејем руке кад се већ ватра тако распламсала..."

... Негде у зору, кад је наступао најкритичнији час, Радивоје Јелић почео је да

прегура по својој торби. Једва је успео да извуче порцију из ње. Онда је пружио некоме — да му успе топло јело...

... Кад је бригада избила на врх Игмана, крила су јој већ била подсечена: 180 пролетера било је тешко промрзло.

Игманци се сећају и сусрета са првом кућом на врху планине. Многи нису могли да свуку ципеле и опанке,

парчади коже остајали су и на њоновима. Али јаука није било. Чуо се само шкргут зуба...

И колона је кренула даље — ка Фочи.

... Игманска болница у Фочи представља посебно поглавље тих људских искушења и невоља. У њој су лежали непокретни пролетери Шумарије, Црне Горе и Босне. Ноге су им трнуле а месо отпадало... Миодраг Филиповић-Фића је стално у бунилу замахвао бомбом, а његов друг Станко Матијасевић јуришао... Али они су били немоћни, приковани за постељу.

... Међу болесницима био је и Аврам Пијаде, металски радник из Београда. На промрзлима ногама били су му отпали прсти, а табани гнојили и распадали се. Добио је тровање и кочење читавог тела. У сличном стању је био и Миодраг Миљковић. Њима је и најмањи покрет изазивао страшне болове, сваки положај у кревету био неподношљив, а сваки покривач тежак и сувшан. Никаких медицинских средстава није било. Ни хова смрт, као и смрт још дванаесторице другова тешко је погодила остале болеснике.

... Сваког дана Игманци су имали посете: девојке и старице, другове из батаљона. Једнога дана их је посетио и друг Тито. Кад је ушао у загушљиву собу, наједном је, за тренутак, успорио корак. Осетио је задах труљења људског меса. Затим је пришао једном кревету и сео покрај болесног друга. Као и увек, не само речима, већ и својим благим и топлим погледима друг Тито је давао снаге јунацима.

... Гангрена, тетанус. Умирало је један за другим. Најпре млада Словенка, затим мали Перица, па Аврам, који је и на смрти молио другове да заједно с њим певају „О доле мио“.

У тим тешким тренуцима у Фочу је стигао и лекар, сада генерал, Ђуро Мештеровић. И док је 40 девојака плело газу од заплењеног памука, доктор Ђуро је развишиљао да ли се може без нарकोзе и основних медицинских средстава за ублажавање болова вршити ампултација? Зар болови неће најјачати отпорност човека? И довео је од-

луку: ко добровољно пристаје на то, извршиће му сечење свих гангренозних делова...

И лекар је почео са хируршким захватима, али какви нису познати у историји хирургије. Јер кости су пуцале под инструментима, а људи трпели натчовечанске болове. Зато ће ти дани остати најпотреснија страница игманске легенде.

... Операцијски сто у подрумској просторији чекао је првог болесника... Требао му је одсећи свих десет прстију на ногама — маказама, јер би пилом ишло спорије. И без икаквих средстава за ублажавање болова. Маказе су се брао зариле у здраво ткиво. Крв је потекла а болницом се проломно врисак. Човек на столу није могао да издржи. Операцију је посматрао и један болесник кога су звали „Тузла“. Хтео је и сам да провери да ли ће имати довољно снаге за такву одлуку. И пошто је посумњао у себе затражио је од лекара пиштољ. Лекар му је дао — али празан.

Два дана касније, први пацијент се добро осећао. Тада су болесници одржали први партијски састанак, и донели одлуку: и на операционом столу пролетер је дужан све да издржи, да најјача самога себе.

Касније су уследиле многе операције. Зека је, кажу, свим мирно посматрао како му нестају стопала. Никола Мариновић, пошто су га вратили са операционог стола, из све снаге је певао „Ој свијетла мајска зоро“. На столу је запевао и „Тузла“.

У гробници на Тјентишту крај Сутјеске лежи 840 палих другова. Међу њима се налазе и тела храбрих Игманца којих се сећамо данас, двадесет година после њихове смрти, као и људи који су своје животе дали у најтежим данима наше историје. Зато ће љубав и захвалност наших народа према њима бити толико велики колики су били њихово јунаштво и подвизи. Игманска легенда, истинита прича о страдањима пролетера, остаће као пример из кога ће и садашњи и нови нараштаји црпсти снагу, и на коме ће се васпитавати поколења.

ПЕТЕР СЕ ВРАТИО КУЋИ

Због тога што је јасно и гласно умео да изговори своје име један папагај, који је одлетео од куће, могао је опет да се врати у свој дом. Птица је пре неколико дана одлетела из Падерборна, у Немачкој, и у оближњем граду Елсену нашла је ново уточиште. Деца нове „породице“ одмах су се окупала око папагаја, који је слетео на њихов балкон, желећи да знају уме ли да говори. Прво што су од њега чула било је јасно изговорена реченица: „Петер је мио“. Утркујући се у запиткивању, деца су му најзад поставила и уобичајено питање: „Како се зовеш?“. „Петер Килијан Падерборн“, спремно је изречитовао папагај Петер своје пуно име, то јест и презиме својих господара и град у коме живи.

Домаћин куће у којој је Петер нашао уточиште, одмах је ступио у везу са шефом полиције у Падерборну. Њих двојица заједно су прегледали адресар и телефонски потражили све Килијане у Падерборну. Али, ни један од њих није био власник папагаја. Двојица Падерборњана са тим презименом нису имали телефон. Потражили су обдјелу и, као што се често догађа, последњи је био онај прави. Папагаја Петера одмах су вратили из Елсена у Падерборн, и то аутомобилом. Папагај-скитница сместа је препознао своје старе господаре. Чим се нашао у њиховој кући одверглао је цео свој репертоар: „Петер Килијан, Падерборн. Петер је мио“.

ЈУЛ БРИНЕР У НОВОМ ИЗДАЊУ

Јул Бринер је моментално решио питање којим је престано био закупљен — да ли да остане без косе или да је пусти да расте. У своје последњем, управо завршеном филму „Бекство из Захренина“, игра Арапина који никад не скида свој покривач с главе тако да се не зна шта има испод њега. Кажу да Јул са косом изгледа као „посластичарски шегрт“ — што је изазвало протесте овога еснафа — а без косе да представља човека „чудног карактера“ — што се њему веома свидело. Па ипак вечита ћела овог глумца који иначе по природи има врло бујну косу, постала је већ до садна. Зато ма и кратко решење овог „проблема“ — турбан — донело је озвежење. У „Бекству из Захренина“ играју поред њега још два значајна глумца: млади Сал Мино, познат из филмова „Ексоцодус“ и „Јер они не знају шта чине“, као и карактерни глумац Цек Уорден који је играо у „Дванаест поротника“.

Јул Бринер

у филму „Бекство из Захренина“

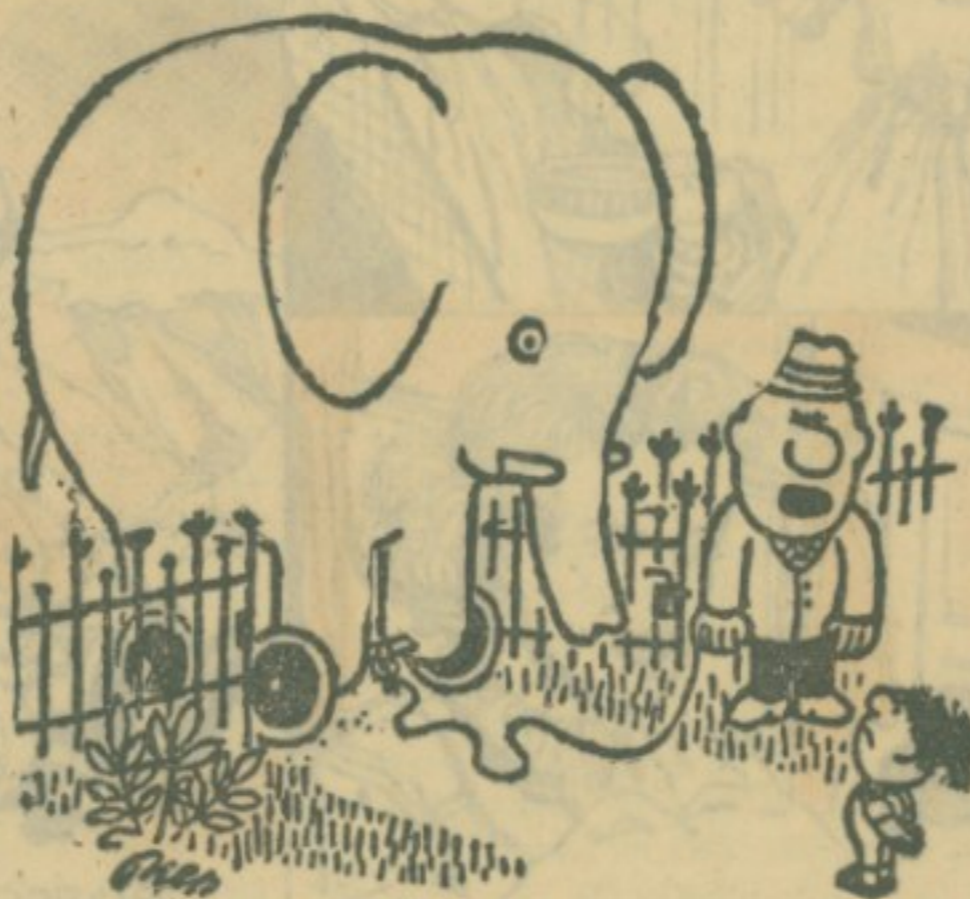
МАЛО СМЕХА

ЈА ЛИЧНО ЛАКО ВИХ СЕ ИЗВУКАО, АЛИ ТУ МИ ЈЕ И АУТОМОБИЛ

ОДЉЕКА САМ БИО ЉУБИТЕЉ ЖИВОТИЊА

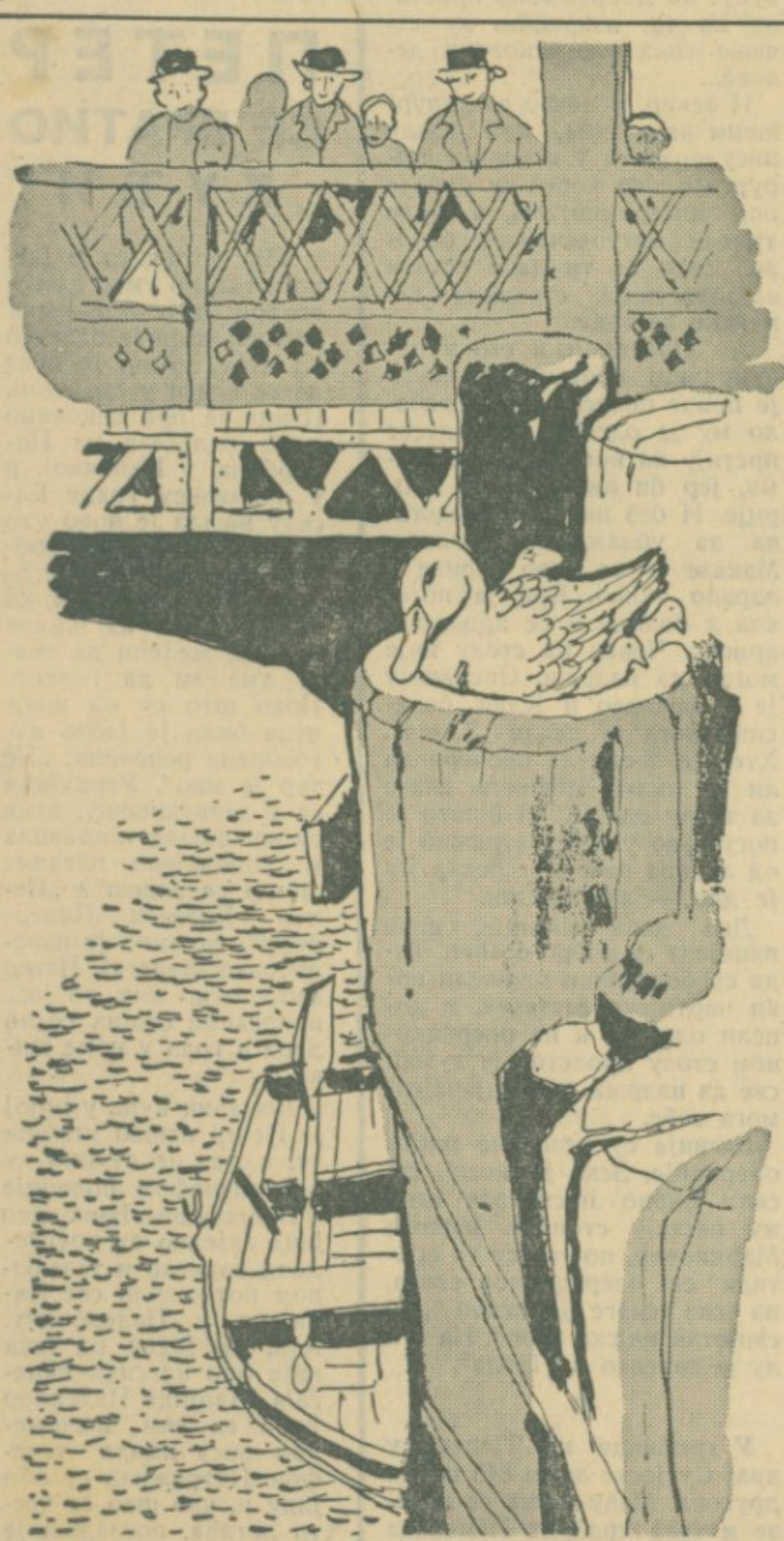

ЈЕСИ ЛИ САД ЗАДОВОЉАН?

СВАКО ГЛЕДА СВОЈИМ ОЧИМА

У ЈЕКУ РАТА

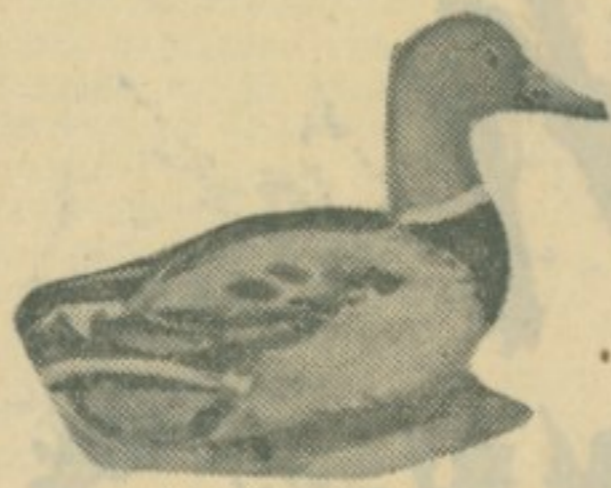
сними, о „Великој Гети“ су пуних пет недеља штампани извештаји и то поред извештаја са фронта. Нотике о томе како је Гети провела претходни дан доносила су нешто умирујуће и племенито и служиле су многим као заборав усред ратних страха. Људи су долазили да је посматрају с моста, а некипут је било толико гледалаца да се преко моста уопште није могло проћи. Захваљујући радио-станицама и филмском журналу сива и неугледна патка постала је популарна широм света па и на фронту.

С једне стране гнезда протирале су се улице од бетона и зграде без дворишта, а с друге стране је текла прљава река. Да би дошла до хране, сваког дана је летела на другу обалу где је било нешто мршаве траве. А да би јој олакшали снабдевање, људи су свакодневно доносили хлеб, кукуруз, лиснату салату па и бисквите.

Сва штампа и радио-станице су објавиле да је 28. априла 1945. Гети снала јаје. Затим их је снала још девет, о чему је публика детаљно обавештавана.

Једног дана је настала узнемиреност. Мост је требало да се помери ради пролаза два брода и многи су послали предлоге како да се пернати љубимац града не потресе у своје миру. Мост је пажљиво померен, бродови су се у тишини провукли коритом а за то време патка се понашала као да ништа не примећује.

Четвртог маја штампа је јавила вест: „Гети ће излећи младе“. Тада су чувари на мосту добили званично задужење: да се старају о безбедности и исхрани патке Гети и њених младих. Људи су доносили толико хране да би се њоме могао исхранити велики живинарник. А онда се неко сетио да напише чланак да ће пачићи, када дођу на свет, сигурно да се подаве при свом првом сусрету с реком. По површини Милвокија те

Брига о судбини једне обичне сиве дивље патке, која је свила гнездо у бучном граду, доносила је људима заборав усред ратних страха

че слој густог мазута који ће им слепити крила и оптеретити их тежином да се више никад неће извући из воде. Чланак је имао одјека и општински одборници су изгласали предлог да се пумпом из суседног језера доведе у реку девет и по милиона литара чисте воде, чим се пачићи излегу.

Осмог маја је на свечан начин прослављен дан победе, а 13. маја је био празник мајке. Радње у граду имале су лепо опремљене излоге а у многим се налазила „Гети“, мачињена од вате, са својим пачињима.

Градске пумпе су 29. маја почеле да доводе језерску воду у реку, а увече је радио јавно да се излегло прво Гетино паче. Као за пакост, у ноћи између 31. маја и 1. јуна над Милвокијем се сручили невреме. Чувари са моста су дотрчали по највећој непо

годи да виде шта је с њиховом љубимицом, али је нису нашли у гнезду. Неколико пачиња је већ нестало у прљавој реци и они су могли да спасу само преосталу пачурлију са једним неиздеженим јајетом. Брзо су их однели у топлу бараку и сместили близу пећи да се осуше а јаје ставили у стари филцани шешир.

Мислили су да у њему не може више бити живота, али кад су боље погледали, љуска је била напрела и кроз њу се помањало мали, жућкасти кљунић. Полуживо паче је јадно изгледало. Чувари су га мало зачешљали, приближили пећи и после извесног времена и оно се осећало чило. Укупно пет малих бродоламаца гегало се у безбедности али је требало трагати за мајком.

Чим је свануло, група спасилаца је кренула. Нису је дуго тражили, јер се Гети била шћућурила у блату, свега педесет метара од свога гнезда. Нагољена кишом, била је тешка и промрзла. Да им не побегне, спустили су на њу мрежу на дугачком штапу и тако је убрзо стигла међу своје младуње.

Пошто је пернатој живини потребна слобода, Гети је са потпомством однета у градски парк са језером. Чим су спуштени на земљу, пачићи су почели живо да кидају траву, а Гети је инстинктивно полете да ка води. Али, сетивши се да има младе, вратила се међу њих и стала на чело колоне која се достојанствено кладила с ноге на ногу по целом парку до бистре воде језера. Прву лекцију пливања пратили су многи погледи радозналих и објективних фотографских и филмских апарата.

Једног дана нико их више није видео. Ишчезли су у далеком ваздушном простору кроз који се укрштају много бројни путеви. Тако је нестала Гети, а о њој остала само легенда, које, као што знамо, никад не умиру.

ГРЕЈАЛИЦА НА ТАВАНИЦИ

Грејалице се сада постављају и на таванице, јер је тако практичније. Ван домака су дечјих руку и тако се избегавају иначе честе опекотине. Прекидач и регулатор за топлоту налази се на зиду. Једна оваква грејалица је сасвим довољна да загреје собу 3x5 метара.

СУНЧАНИ УПАЉАЧ ЗА ЦИГАРЕТЕ

Нови упаљач за цигарете је у ствари параболни рефлектор који сакупља сунчеве зраке на самом врху цигарете. Направљен је од ванредно изгладане алуминијумске плоче а за паљење цигарете је потребно пет секунди.

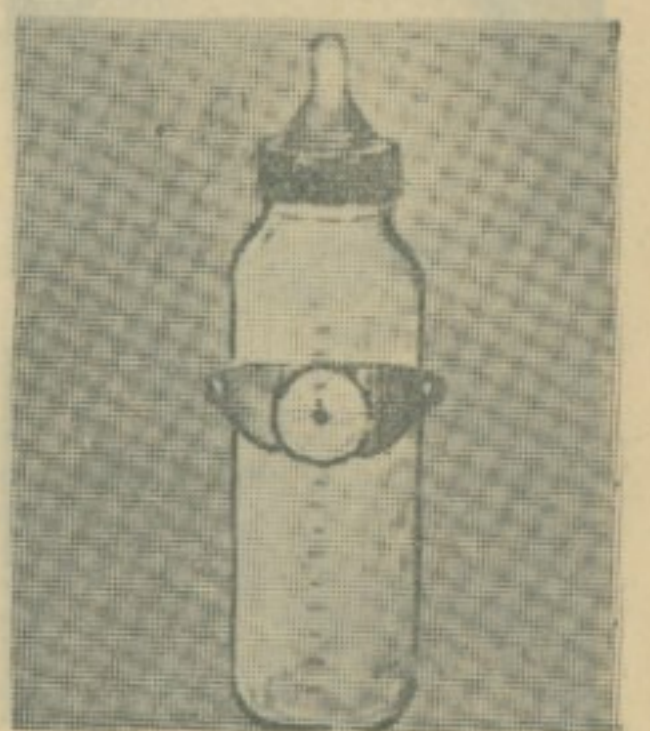
НОВО БИОСКОПСКО ПЛАТНО

Француз Жил Урдо конструисао је нову врсту биоскопског широког платна које је назвао „супереракларам“.

За овај нови систем пројектовања филмова мораће да се граде овалне сале дугачке 22 метра, широке 18 и високе 5,5 метара. Сам екран је угнут и постављен у виду дуге. Ова необична „филмска“ дуга, дугачка је преко 10 метара и висока метар и по. Саграђена је од 170 вертикално постављених штапића од алуминијума пресвучених специјалном смесом која одлично одбија светлост.

За „супереракларам“ могу да послуже обични пројектори у које је само уграђен специјални објектив.

Ефекат приликом гледања је знатно већи него са синерамом и кинопанорамом.

ТЕРМОМЕТАР НА БОЦИ

Помоћу термометра који је намештен на боцу са млеком из које сиса одојче, мајка може да контролише температуру течности. Термометар се лако скида са боце и његов биметални елемент је веома осетљив на промену температуре.

Камион на тропалама

На улицама Харкова недавно се појавио камион са тропалама као у тролејбуса. Насивост овог тролеј-камина је десет тона. Поред електромотора он има и дизелмотор, тако да се може кретати и као обичан камион.

РАТ СВЕТОВА

ЕЛЕКТРИЧНИ ТОП

На почетку другог светског рата америчка и енглеска обавештајна служба сазнале су да се у Немачкој припрема неко „револуционарно оруђе“. И као што увек бива у рату, обе обавештајне службе су „разапеле“ одмах своје „антене“ да макар и по највећу цену сазнају шта је заправо у питању. Савезнички обавештајци су се размилели на све стране. Настала је права трка у прикупљању података. Узнемирениост је достигала врхунац да би се после неколико дана почињало испочетка... Јер кад би таман изгледало да су већ на домаку циља — испречило би се нешто што би све демантовало. То је трајало данима чак и месецима.

И када је читаво трагање изгледало узалудно — „експлодирала“ је „бомба“ — сазнало се да неколико најспособнијих немачких конструктора ради на циновском топу који ће моћи да гађа — без пуцања. Ускоро су стигле и нове појединости: калибар топа биће 150 милиметара; моћи ће да гађа у даљину око 250 километара; брзина гађања ће износити око 1000 зрна у минути, а њихова почетна брзина ће бити близу 2000 метара у секунду...

Две године узалудног рада — Зашто је електрични топ нерентабилан у војсци — Најбржа пошта на свету

У оно време то је била права сензација, као кад се први пут чуло за V₁ или V₂, или за експлозију у Хирошими. Савезнички обавештајци су добили прву рунду. Али је ваљало наставити истим темпом да се све карте открију. Пре свега, интересовало их је на коме принципу ће дејствовати то „револуционарно оруђе“, а затим кад ће отприлике бити готово и одакле ће почети да дејствује. Међутим, било је јасно да се само на први део питања може донекле одговорити, док су и сами рачунали да ће све остало остати у тајности.

Због тога су руководиоци обавештајне службе окупили

највеће експерте својих земаља — најпознатије артиљеријске стручњаке и математичаре — да би добили одговор на питање: по ком принципу ће тај топ дејствовати. Научницима су дата на располагање најсавременија средства и — неограничени кредити. И одговор је брзо нађен: у питању је електрични топ. Јер домет од 250 километара могућно је остварити само електричним путем. Али, уопште с тим научници су дошли до закључка да би такав топ био баснословно скуп, тако да се с правом могло претпоставити да га Немци неће ни остварити, а још мање употребити.

Обавештајци су затворили још једну фасциклу, уверени у исправност података које су им пружили научници. Али су били принуђени да је негде средином рата отворе још једном.

Немачки пропагандни часопис „Сигнал“ је био објавио на читаве три стране податке о конструкцији и изради далекометног електричног топа. Али се више говорило о томе као о некој фантазији, као о нечем што ће се тек остварити у далекој будућности а не као о реалистичком подухвату.

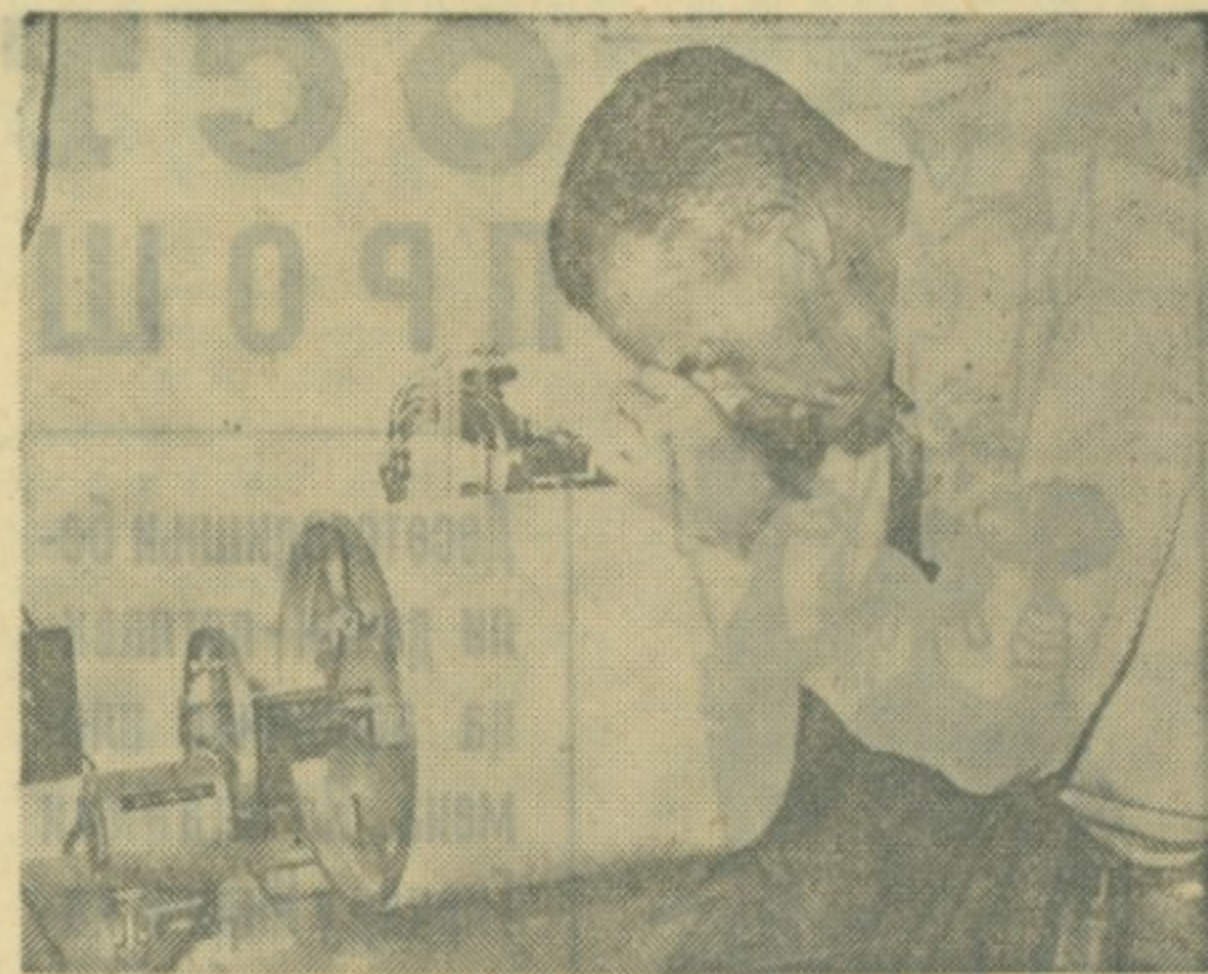
Савезничким обавештајцима, ипак, није умакао један званичан податак: да су немачки конструктори радили на таквом топу читаве две године, али да су им недостајали савремени електронски уређаји да би га докрајчили.

То ипак није био и једини разлог што се није остварило и примењено електрични топ. Послератна анализа неких научника то је и потврдила. Та-

ко се данас поуздано зна да би електрични топ калибра 76 милиметара, који би гађао само до 15 километара, морао да има цев од 200 метара! А такво оруђе природно, не би се могло кретати по бојишту, већ једино преко шина или огромним вучним возовима на широким асфалтним путевима. Сем тога, топови би се морали напајати струјом врло високог напона. Овај немачки електрични топ — струјом од милион килвата! А колика је то снага? може се видети из овог податка: та централа би била неколико пута јача од Јабланичке хидроцентрале...

Разумљиво је што се тај топ није исплатио у прошлости, па нема вероватноће да би га неко направио ни у будућности. Нарочито због тога што се велики домети данас остварују помоћу ракета које достижу циљ и преко десет хиљада километара.

Али није искључено да ће се и такво оруђе појавити у далекој будућности. Можда кад се буде искористишавала сунчева енергија или кад електрична буде врло јефтина. Таква оруђа би могла наћи и мирнодопску примену: за разне поштанске пошиљке. Много бржи од авионске а свакако и јефтинији овај начин слања поште је, ипак, ствар далеке будућности.

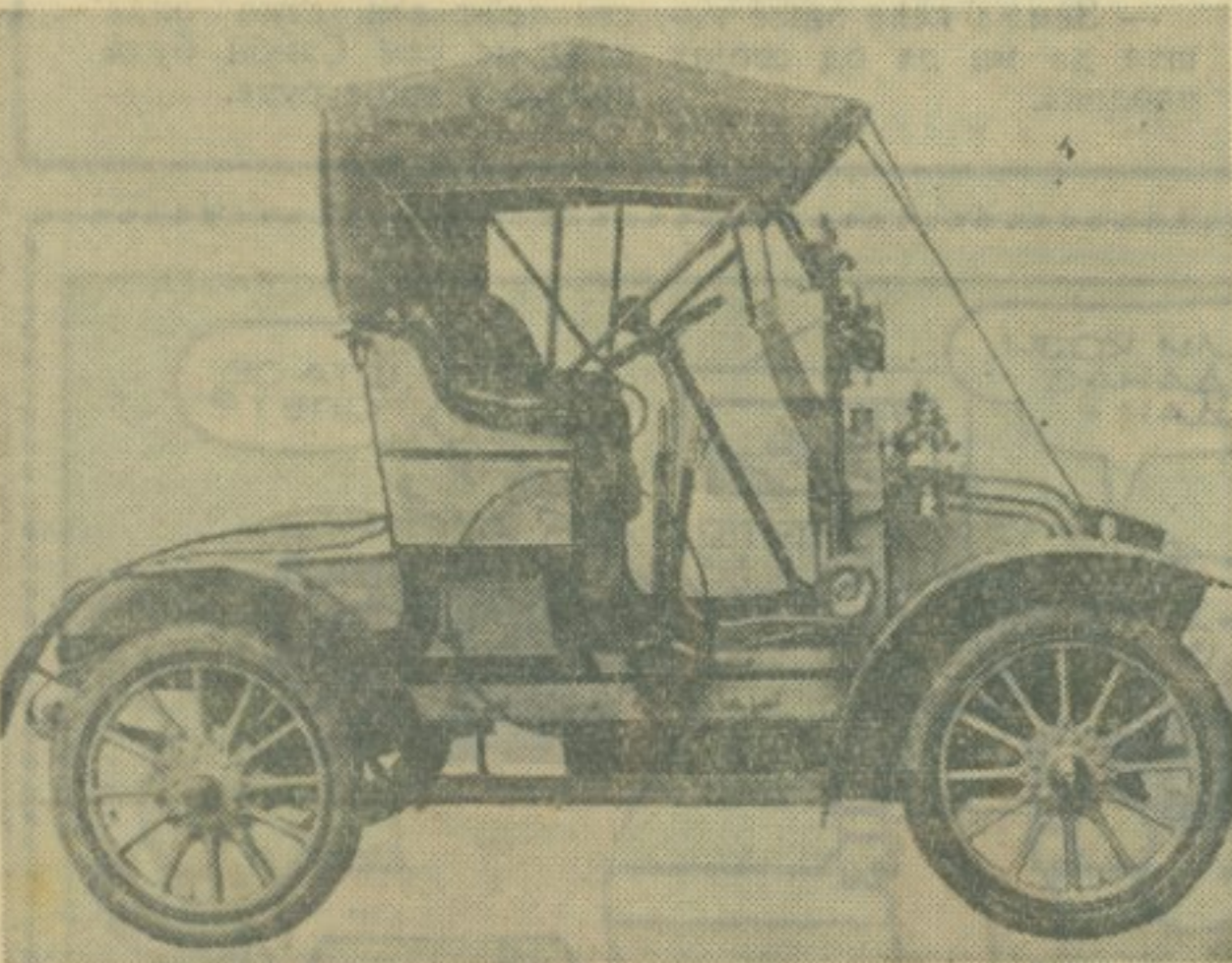
КАО ОПОМЕНА

Томас Пирс, амерички научник, испитује најновију напругу за откривање земљотреса. Машина, далеко осетљивија од било које досад може да региструје земљотресе ма у ком крају света. Сматра се да ће машина бити од неоцењиве користи да опомене приликом блиских потреса да би се предузеле на време заштитне мере.

ОНА ТКА »МЕМОРИЈУ«

Ова радница на слици, која подсећа на ткаље источњачких тепиха, прави последњу „жицу“ на једној електронској „меморији“. За неколико часова, ова фина решетка од жице, где је све доведено у ред, решиће најтеже математичке проблеме у рекордно кратком времену.

Љубимац Париза

Једна од најлепших кола која је француски фабрикант Луј Рено конструисао још 1908. био је двосед. Годину дана касније он је направио лимузину, прву у Европи. А 1914. његов такси-аутомобил постигао је највећи успех у свету. Генерал Монури користио је хиљаде тих нових аутомобила да би пребацио француске дивизије на Марну.

ПЕСМА У НОЋИ

Отприлике пре 60 година младићи у Напуљу су изненада показали изванредне певачке способности. Чим би се спустила ноћ неки Карло или Алесандро или Лионело на било којој „пјаци“ или „стради“ певао је серенату под прозором неке лепотице. Стајао би он на месечини и смео махао шеширом, ширио руке, а кроз светлу ноћ разлегала се његова песма, мека, нежна и опојна. Ретко је када Напуљ чуо такве теноре. То су изјављивале и девојке којима су серенаде биле упућене.

Мало касније на некој другој „пјаци“ неки Бенедето или Франческо са истим заносом певао је песму у тихој ноћи. Овако много дивних тенора чак и за музикалне Наполитанце, било је превршице.

Прошло је неко време док тајна није откривена. Док су младићи на месечини гестику-

лирали гледајући у прозоре лепотица, у оближњој капији је стајао један млад човек и певао, уносећи у песму сву своју душу. Увек је то био један исти младић који је на тај начин зарађивао хлеб. Био је млад, сиромашан и непознат... Али није увек остао непознат — био је то Енрико Карузо, касније толико слављени „краљ тенора“.

Нисам знала за дом и огњиште

Чудна је судбина девојчице Доротеје Бланк рођене у Ајхау крај Минхена, коју је мајка одвела у Швајцарску и предала Цраеном крсту на чување кад су у Немачкој почели нацистички прогони. Читаво детињство ове девојчице је пуно тужних дана: путовање од земље до земље оставило је на њеној души много трагова.

— Никад нисам знала шта је прави дом и огњиште — каже Доротеја. — Кад сам се родила нацисти су владали у Немачкој и отац нисам никад видео. Он је убрзо био проглашен за несталог у једној интернационалној бригади која се борила у Шпанији. Ни мајка се није старала о мени, напустила ме је кад сам имала три године. И данас је врло ретко виђам иако живим у једном париском предграђу.

Кад је у седмој години била на распусту у Поу код неких пријатеља Доротеја је добила запаљење оба уха и оглувела. Није више могла да контролише свој говор и зато је претежно ћутала. Иако врло млада она је била упорна и волела је живот. Пријатељи су је послали мајци у Париз.

Био јој је сан да постане играчица и зато је ступила у студио Вакер да учи прве корачке. Професор се заинтересовао за ову тринаестогодишњу девојчицу која је имала измучено лице, пријатне пла-

ве очи и плаву косу. Већ после непуне две године Доротеја је постигла одличне успехе и нашла смисла свог живота. Кад је имала 15 година ангажована је у позоришту „Могадор“ а то је био пут да уђе у још већу кућу „Шатле“, у којој остаје да игра све до 1960. године.

Тада долази до преокрета у њеном животу. Доротеја се појављује у комедији Шарла Дилана. Упознаје се с једним хирургом за ушне болести који ју је после шестомесечног лечења оперисао. Доротеја је поново чула. Почео је да јој се враћа и глас и — после 17 година тишине

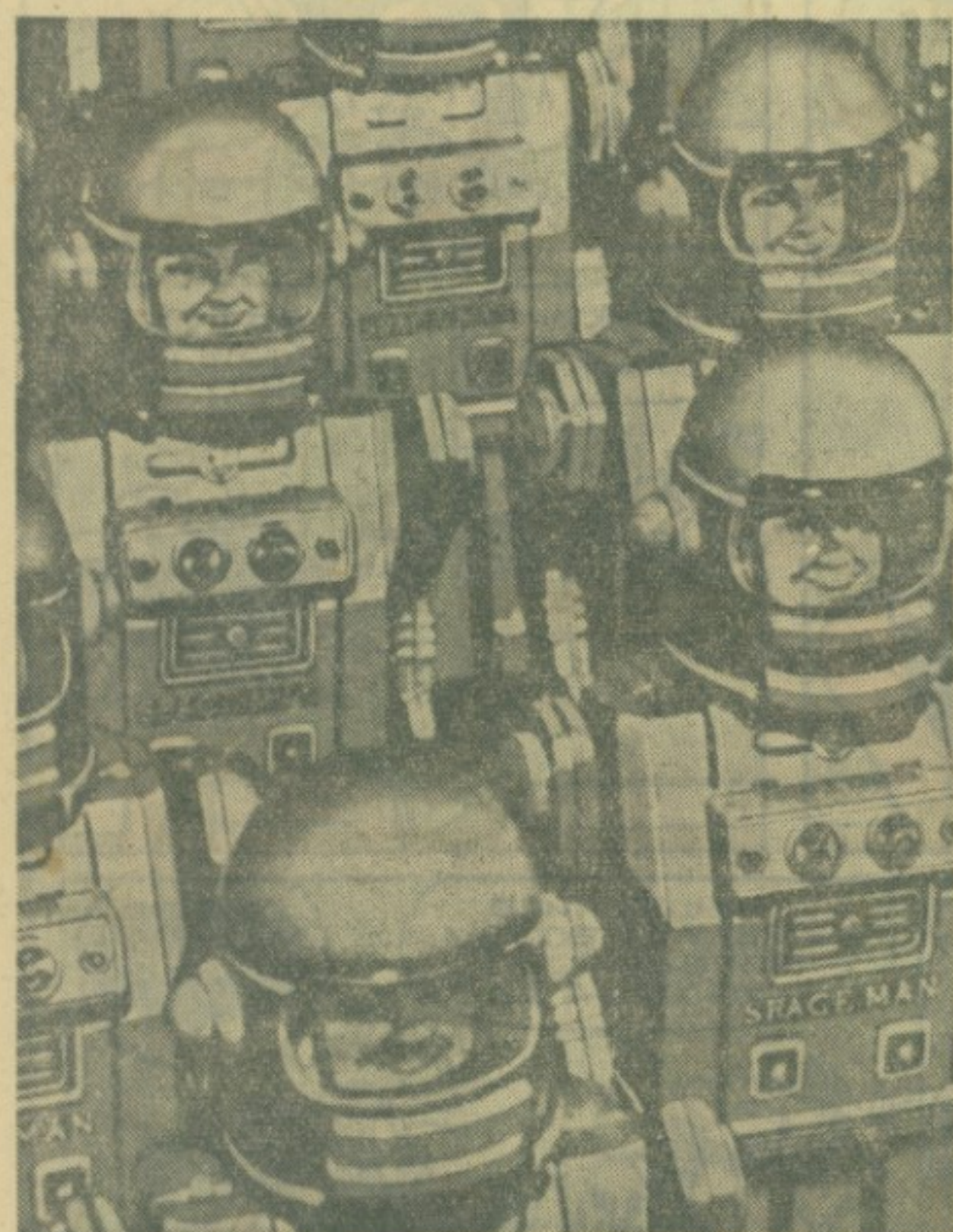
она почиње нормално да говори.

Сада јој поверавају неке мање улоге, али она је пресрећна. Ајез Варда јој саветује да глуми и с њим снима краткотрајне филмове. Ускоро постаје и члан његове трупе.

Може се рећи да је Доротеја Бланк заиста стварала своју судбину — својом вољом и жељом за животом. Сада завршава последњи филм Ајеза Варде са Корин Маршан „Клео, од пет до седам“. Али живи сасвим скромно и штеди новац да би оперисала и десно уво.

Једна сцена из последњег филма Доротеје Бланк

ПРОДОР У КОСМОС

Легија Гагарина и Шеперда насмејаних испод својих шлемова спремна је да у зближеним редовима освоји космос. Овај снимак није ни фо-

томонтажа, ни пројект неког научно-фантастичног филма — већ реклама једне јапанске фабрике дечјих васионских играчака.

Звук — кардиолог

Шведски лекари су пронашли нов начин за испитивање срчаних обољења — ултразвучним одјеком. За стварање ултразвука потребан је кварц који се приноси грудима. Одјеци који се добијају на овај начин, како су установили шведски лекари, разликују се међу собом већ по томе да ли се одбијају од срчаног мишића, залајстака или комора. Овај начин омогућује да се установи сигуран кардиограм и много сигурније констатују поједини срчани обољења.

ОСТАЦИ ПРОШЛОСТИ

Десетогодишњи бели дечак - поглавица афричког племена. На планини Гирнар у Индији налази се гроб «Идола с плавим очима»

чија је јунакиња била једна Енглескиња у прошлом веку. Она је недавно умрла, већ веома стара у предграју Лондона. То је била Мери Хови, рођена Винчестер. Њена породица је била пореклом из Шкотске, коју су напустили у потрази за богатством. Преселили су се у Индију и створили фарму на граници Тибета и Бурме, у суседству племена Лукијаса. Једног дана оно је напало фарму, убило Винчестере и побегло у планине заједно са малом Мери.

Дете је било одведено у једно село у цунгли. Били су одушевљени њеним плавим очима и косом. Са девојчицом се поступало добро и ускоро су је људи из племена почели сматрати својим идолом. Мери је научила језик Лукијаса и његове вештине: ткала је вуну, правила грчарију и одлаћивала стреле, чак су је научили да пуши дувач који су сами гајили.

Сазнавши за неког чудног идола код Лукијаса, Британци су почели да трагају за њим. Одмах су помислили на Мери Винчестер, јер на фарми после убиства њених родитеља, нису нашли никакав њен траг. После вишемесечног трагања ушло се у траг детету. Опокојени Енглезима Лукијаси су се уплашили да не изгубе свог идола.

По повратку у земљу почела је да живи као и све остале Енглескиње. Удала се и изродила децу али никад није заборавила „свој народ“ из цунгле. Чак је организовала мисије које су помагале Лукијасима да се попут на виши ступањ културе. Због тога су се и они увек радо сећали свог идола.

На брду Гирнар још један идол

У Индији, на месту готово неприступачном, друга Мери, такође Енглескиња, била је дуго година идол хиљаде Индијаца. Чувена и страшна побуна Чипаја (војника у служби индијске компаније) 1857. године довела их је до отцепљења. То је био кратак али свиреп рат. Велики број жена и деце и на једној и на другој страни био је масакриран. Вођа бунтовника је 1858. године ушао у Лакнау. Док је пролазио улицама закрченим рушевинама и поплаћеним кућама, испред њега на коњу седела је једна мала представљена Енглескиња. Дете је ишчезло у тој бури и на њега се заборавило.

Тек после шездесет и једне године, 1919. један енглески етнолог, мис Винифред Лорен, која је са једном мисијом боравила у Индији, сазнала је да у Гирнару, на планинском и тешко приступачном ланцу, поклоници секте Ђаниста дубоко поштују у једној пагоди неку жену — идола, већ доста стару и врло загонетну. Да би дошли до овог светилишта верници су морали да се попут боси уз 6000 степеника Мис Винифред је стигла до храма Гирнара и тамо на-

шла једну жену обучену у црно. Док су свештеници Ђанисти објашњавали порекло своје религије, мис Винифред их је прекинула:

— Па ова жена је Енглескиња, зар не видите њен лик? Свештеник потврди да жена није из њихове земље већ из далека.

Кад се мис Винифред приближи жени примети на њеном врату златан ланац са медаљоном сличним онима које су носили у викторијанско доба енглески морнари. Она га отвори и прочита: Мери, рођена у Мирату 1854. године.

Мис Винифред поче да трага по Лакнау и установи да је за време побуне Чипаја једна енглеска породица имала женско дете по имену Мери.

Други детаљ о коме је сазнала био је да кроз Лакнау није јахао са плавим дететом испред себе, како се веровало, Нана Сахиб, већ други вођа Чипаја Шаукет Али. Он је доцније постао гувернер провинције у којој се налази Гирнар. Али никад се није сазнало под каквим је условима Мери постала још, и шта је са њом било пре доласка у Гирнар. Чак се не зна да ли је она стварно била оно дете које је 1858. године пренето кроз Лакнау.

Али оно што је сигурно то је да се и данас хиљаде верних пењу уз планину Гирнар да би се поклонили гробу «идола са плавим очима».

КУБАНСКА БАЈКА

ЧОВЕК И ЗЕМЉА

Било је то онда када је на Земљи живео само један једини човек. Упоредо с морем дизала се планина Чече-Калунга. Калунга — тако су звали море. Човек су звали Јакара, а Земљу — Ентото.

Када би излазило Сунце Чече-Каланга би увек видела човека који је брижљиво чепркао по Земљи.

И једнога дана Велика Планина запита Земљу:

— Ко то тамо, крај мојих ногу, чепрка по теби, о Земљо, преврће те, таба по теби, једе твоје плодове и још пева у сав глас: „Ја цар, ја цар Земље!“

А Ентото је одговорила планини Чече-Калунги:

— То је Јакара, онај кога је послао бог Самби.

Тада се у разговор умешало Море.

— Не дозволи да те тај Јакара обмањује. Не може он теби ништа, Ентото, а и мени не може ништа.

Човек је чуо о чему су разговарали Море, Плани-

на и Земља. Отишао је Мору и казао му.

— Ја сам онај кога је послао бог Самби.

Море му је у гневу одговорило:

— Ја не познајем и не признајем никаквог господара.

Када је Човек по својој навици стао да рије и копа Земљу, Ентото га запита:

— Зашто узимаш оно што мени припада?

— Ја сам онај кога је послао Самби.

Али, тада је Земља постала тврда и сува и Човек није могао ништа да уради. Јакара је пошао Чече-Калунги и замолио је да му дозволи да јој се испне на плећа да би се поразговарао са Самбијем.

— Пени се! — дозволи му Чече-Калунга.

Јакара се успео на Планину, позвао Самбија и пожалио се:

— Земља неће више ништа да ми да од својих плодова.

— То је ваша ствар — одговори му Самби.

— Сами се између себе договорите.

Човек се спусти с Планине и рече Земљи:

— Самби нам је наредио да се договоримо и ја те молим да ми и даље дајеш плодове који су ми потребни.

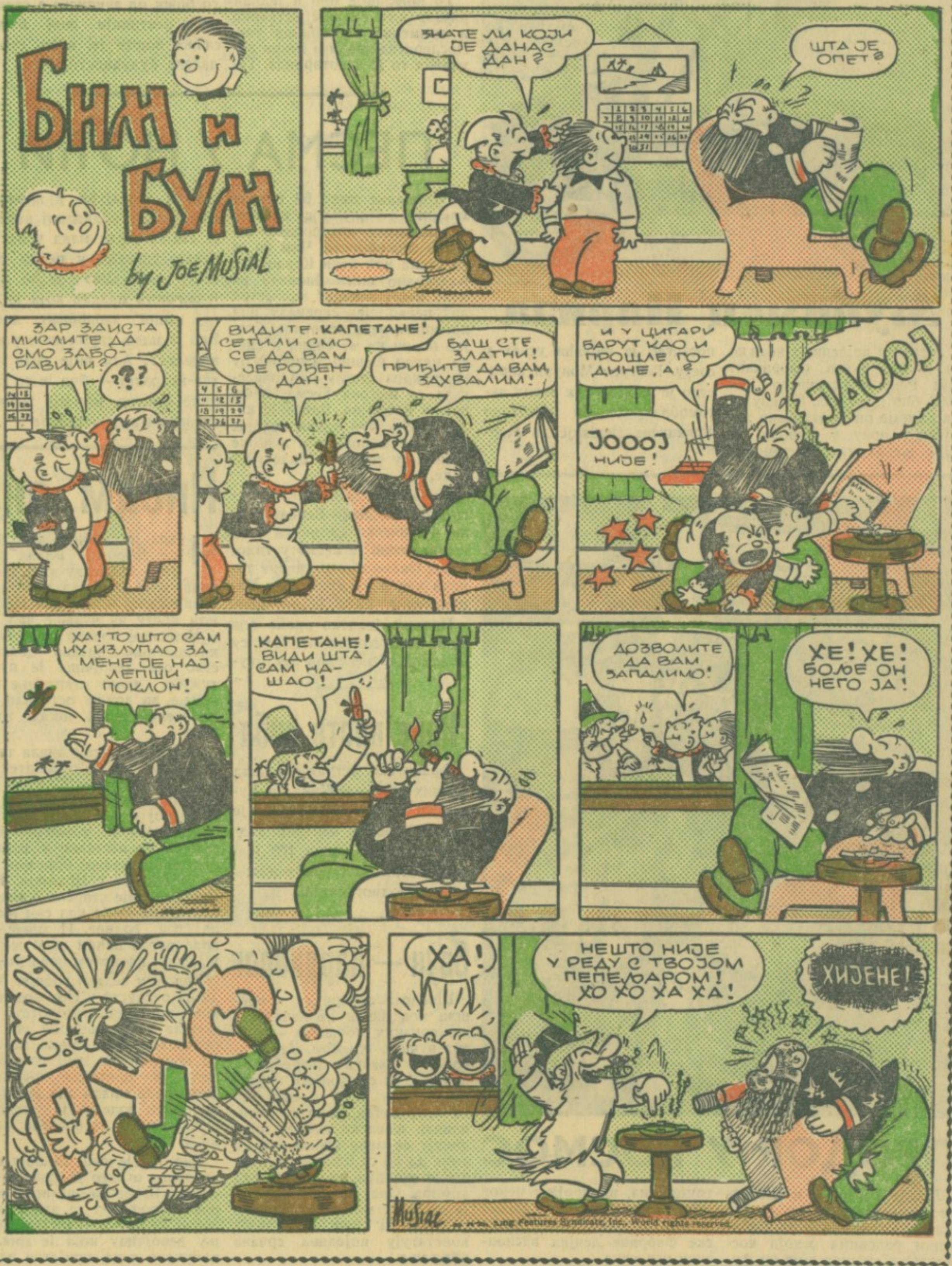
— Добро, даћу ти своје плодове. Они ће хранити тебе и све твоје сроднике.

А шта ћеш ти мени дати за узврат?

— Ја немам ништа — одговори Јакара. — А шта би ти хтела?

— Тебе — рече Земља. Јакара је пристао јер га је глад жестоко мучила.

— Нека тако буде — одговори он Земљи — али под једним условом. Ти ћеш из дана у дан да ме храниш својим плодовима, а у замену... ја ћу припасти теби али само онда када ме сам Самби буде предао у твоје руке.

СНАШЛИ СЕ...

Приликом постављања цевода кроз француске Алпе, инжењери су се нашли пред проблемом како да савладају клавца реке Диранс. Уобичајено је да се овакве препреке решавају изграђивањем виадуката или уређаја ко-

ји би држао цеви у ваздуху. Међутим ово би у клавцу реке Диранс изискивало и много времена и много средстава. Зато су инжењери прибегли другом решењу, предложили су да се од самих спроводних цеви изгради лук преко кланца реке. Лук се не би држао сам од себе већ са додатима користио и као пешачки прелаз. Пречник ових цеви износи два и по метра а цео лук преко кланца 68 метара.

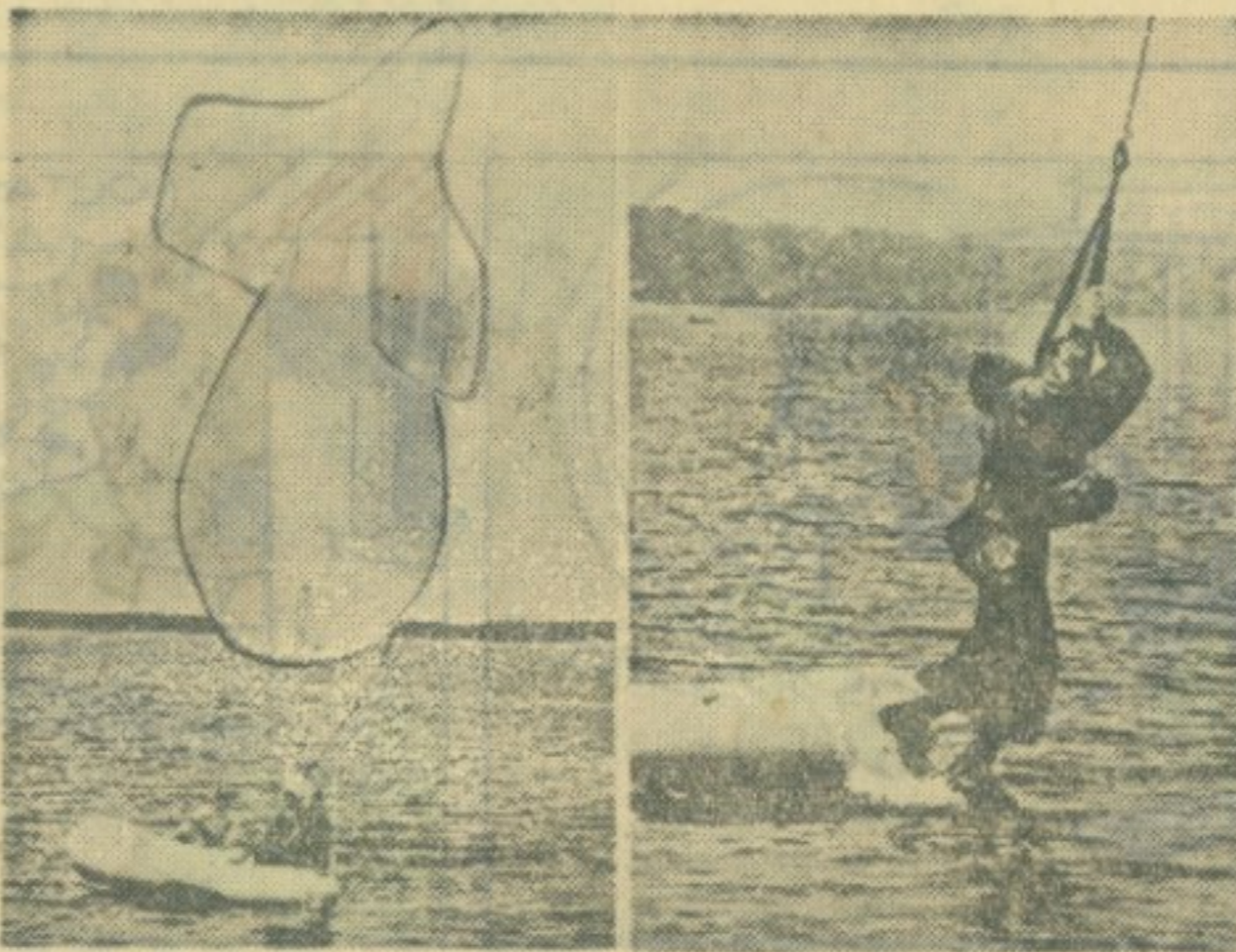

СЛИКАРИСТВО — ПАСИЈА СТАРОВА

У галерији Шарпантије у Паризу отворена је недавно необична изложба слика. За разлику од професионалних сликара, она је окупила аматере виших политичких, војних, културних и уметничких кругова. Међу излагачима се налазе и генерали, дипломате, краљице, принцезе, барони, глумци, књижевници, па чак и факири.

Изложено је 200 радова. Белгијска краљица Елизабета се представила сликом „Руже у вази“ која је процењена на 1300 нових франака. Потпредседник познате петролејске компаније Шел је за своју слику добио 3.100 нових француских франака.

Међу излагачима су се нашли и Симон Симон и Марсел Марсо.

АВИОН „ПЕЦА“ ЧОВЕКА

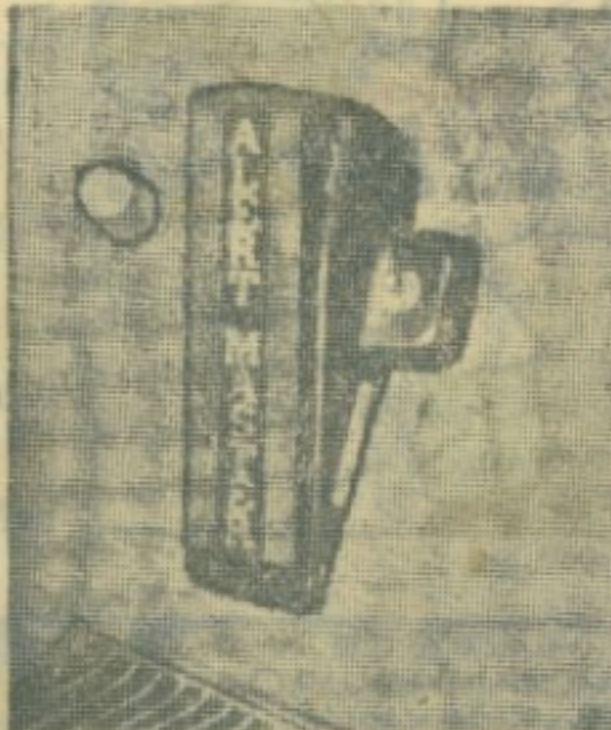
У Америци је пронађено ново средство за спасавање настрадалих падобранана. Ако је присиљен да се принудно спусти он из једне флаше испушта хелијум у балон који је везан за његово тело. Надувани балон одржава пилота док га не примети авион који га онда „печа“ и у лету покушава да га закачи и спасе.

ДА СЕ НЕ ЗАСПИ ПРИЛИКОМ ВОЖЊЕ

Ако задремате за воланом пробудиће вас сирена вашег аутомобила. У случају да се осећате поспани а ипак морате да возите, притисните пре војње дугме поред леве педале. Ако у току војње попусти притисак ваше ноге на педалу, јавиће се сирена која ће вас пробудити.

ДИЈАМАНТ УЗ ПОМОЋ ВАЗДУХА

Совјетски Савез се снабдева дијамантима из Такутије, која лежи прилично према северу и у којој влада хладна клима. Због велике хладноће, добијање дијаманта јако је отежано јер, као што се зна, за испирање овог драгог камена потребно је много воде. Да радници не би били у застоју великим делом године, особље фабрике „Котљаков“ из Лењинграда, на чинио је машину за ваздушно тријерисање дијаманата којој зима ништа не смета. Захваљујући ситиу кроз које струји ваздух одоздо на горе, земља и обично камење одваја се у страну док дијамант одлази бесконачном траком у посебну одају.

ЦЕПНА РАЧУНСКА ЕЛЕКТРОНСКА МАШИНА

Савремена техника из дана у дан пружа нове машине и уређаје који људима олакшавају рад. Недавно је група конструктора у Сједињеним Државама саставила ручни електронски мозак који тежи само пет и по килограма и може да се смести у обичну кожну ташну.

РЕЗЕРВОАРИ БЕЗ ДНА

У Великој Британији су недавно начињени резервоари који немају дна. Намењени су чувању нафте и нафтних деривата. У ствари резервоари пливају по води која им служи као дно јер је вода тежа од нафте и не једини се с њом.

Бокови ових цилиндричних резервоара су од танких плоча, далеко тањих од оних које се употребљавају за израду обичних резервоара за нафту. Али и пред тога што су зидови танки, у стању су да издрже и притисак нафте изнутра и морских таласа споља.

Ови јединствени резервоари, који могу да стоје или да пливају по површини воде, намењени су првенствено чувању нафте у мору, у близини нафтних поља.

Хемијско чишћење у аутомату

После аутомата у који се убаци новац и сачека опрано и осушено рубље, у САД се постављају и аутомати за хемијско чишћење. За 50 минута се у овом аутомату очисти 4 кг рубља и то четири пута јевтиније него до сад.

И поред свог малог „раста“ она је у стању да обавља разноврсне рачунске операције — „свега“ 33.000 у једној секунди. Овај лимитупанац ће, поред осталог, наћи велику примену у авионима и васионским бродовима.

Јесте ли век чуми да...

...животиње из париског зоолошког врта од пре неколико година одлазе на летњи годишњи одмор на једно пољско добро у близини града Руана.

...једно од правила затвора у Осаки, у Јапану, јесте да осуђеници на смрт у својој ћелији гаје птицу. На дан извршења казне, изјутра, осуђеник кроз прозор ћелије пушта своју птицу на слободу.

...солфеђо, вокалне вежбе, служе за развијање слуха и стицање навике да се ноте приликом певања читају називима: сол, фа, солфеђо.

...квалитет вина боље се оцењује кушањем, — дегустацијом — него хемијском анализом.

...човеку је хладније кад дува ветар иако се температура спољног ваздуха није променила. Међутим, ветар уопште не утиче на термометар.

...бријач се помније још у Илијади. Једна стара легенда каже да су Римљани познавали бријач још у време Тарквинија Приска (615-578.

...у Европи се муве размножавају темпом од 11 до 13 генерација годишње, док се муве у Африци размножавају у 26 генерација годишње.

... сваке године научници пронађу 2-3 врсте непознатих птица.

...обично 48 часова пошто падне први снег.

...реч „чума“, којом наш народ назива кугу, постала је од арапске речи „дума“, што значи „боб“. Овај израз примењен је на кугу стога што код ове болести отичу по телу жлезде и ти оточи својим обликом подсећају на зрна боба.

...крокодил може да издржи без хране 700 дана, корњача — 500, жаба — 400. За то време ове животиње падају у анабиозу, стање у коме утрошак енергије своде на минимум.

...хелију у живим организмима први је открио нишејер и природњак Роберт Хук, у другој половини 17. века.

...реч „чума“, којом наш народ назива кугу, постала је од арапске речи „дума“, што значи „боб“. Овај израз примењен је на кугу стога што код ове болести отичу по телу жлезде и ти оточи својим обликом подсећају на зрна боба.

...крокодил може да издржи без хране 700 дана, корњача — 500, жаба — 400. За то време ове животиње падају у анабиозу, стање у коме утрошак енергије своде на минимум.

...хелију у живим организмима први је открио нишејер и природњак Роберт Хук, у другој половини 17. века.

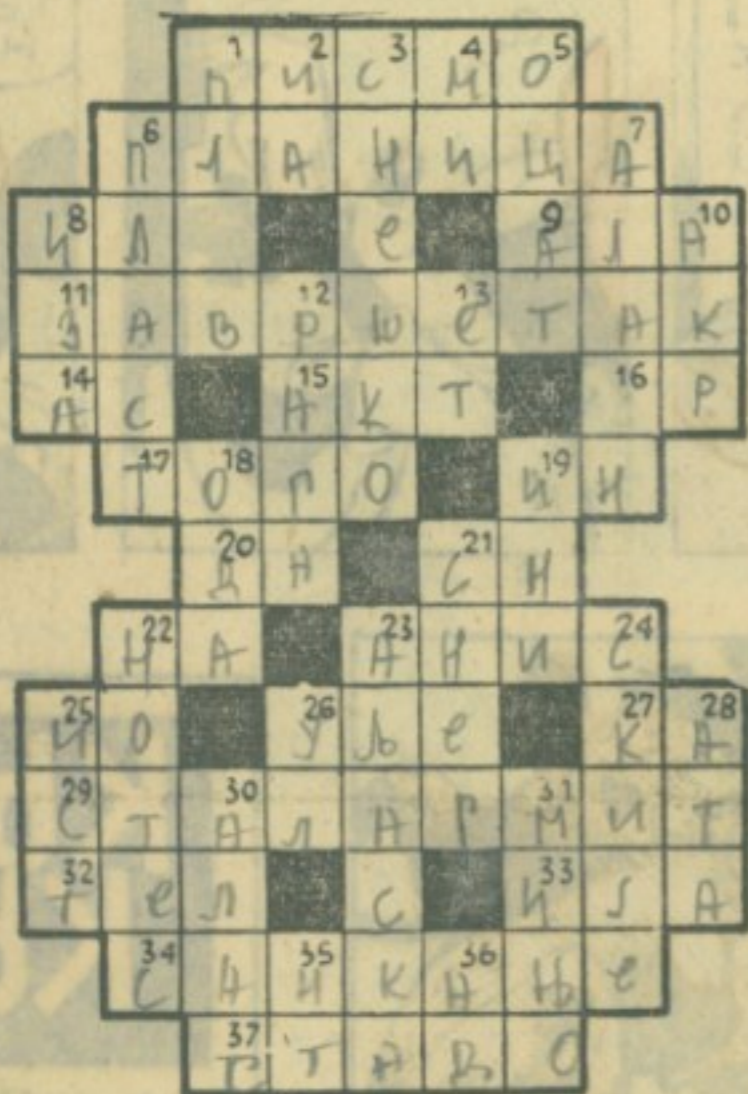
...хелију у живим организмима први је открио нишејер и природњак Роберт Хук, у другој половини 17. века.

МИНИЈАТУРНИ КОПАЧ РОВОВА

За мање послове нису економичне велике машине. Зато је сграђен мали копач ровова који се сам покреће и копа, дуж затегнутог конопца, ров широк 20 см а дубок 1 метар. Нарочито је погодан за постављање инсталација за телефон, електричне уређаје, цеви за воду и гас приликом грађења мањих кућа.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) врста поштанске поштомлице; 2) римски спортски центар у Словенији; 3) црна креда; 4) немани; 5) крај, крајина; 6) првак; 7) чин, дело; 8) вавилонски град; 9) млада афричка држава; 10) река у Аустрији; 11) афирмација; 12) хемијски знак за калај; 13) предлог; 14) врста зачина; 15) два самогласника; 16) зејтин; 17) предлог; 18) врста пећинског украса; 19) легендарни швајцарски јунак (Вилхелм); 20) име совјетске глумице Арпине; 21) најпопуларнија леџа за бава на снегу; 22) крдо. Усправно: 1) место у Црној Гори; 2) иницијал нашег Нобеловца; 3) човек начињен од снега; 4) лична заменица; 5) сирће; 6) стог сена; 7) стипса; 8) позади; 9) енглеска мера за површину; 10) ислужени коњ; 11) латинска свежа; 12) похвална песма; 13) други, остали; 14) зимска палатина; 15) бележница; 16) подуострво у Северној Америци; 17) реквизит за један зимски спорт; 18) острво на Јадрану; 19) два слова; 20) отац (слов); 21) рибар; 22) река у Португалији и Шпанији; 23) иницијали нашег научника на пољу електротехнике; 24) митолошки бог подземља.

Р(оберт) К(ох); 15) уље; 16) Ра; 17) аула; 19) га; 20) на; 21) ул; 22) за; 23) Срем; 25) Ад; 26) ата; 27) ро; 29) Сервантес; 32) але; 33) Ена; 34) Амелија; 37) иноза. Усправно: 1) кеке; 2) ен; 3) недеља; 4) ег; 5) јард; 6) „Симка“; 7) Лоара; 8) бик; 10) ама; 12) Тула; 13) ре; 18) Уна; 19) гле; 21) уран; 22) здела; 23) стабло; 24) мрежа; 25) Аса; 26) ав; 28) оса; 30) реми; 31) Теја; 35) Ен; 36) из.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) Кенеј 6) Сенегал; 8) бик; 9) Роа; 11) Амстердам; 14)

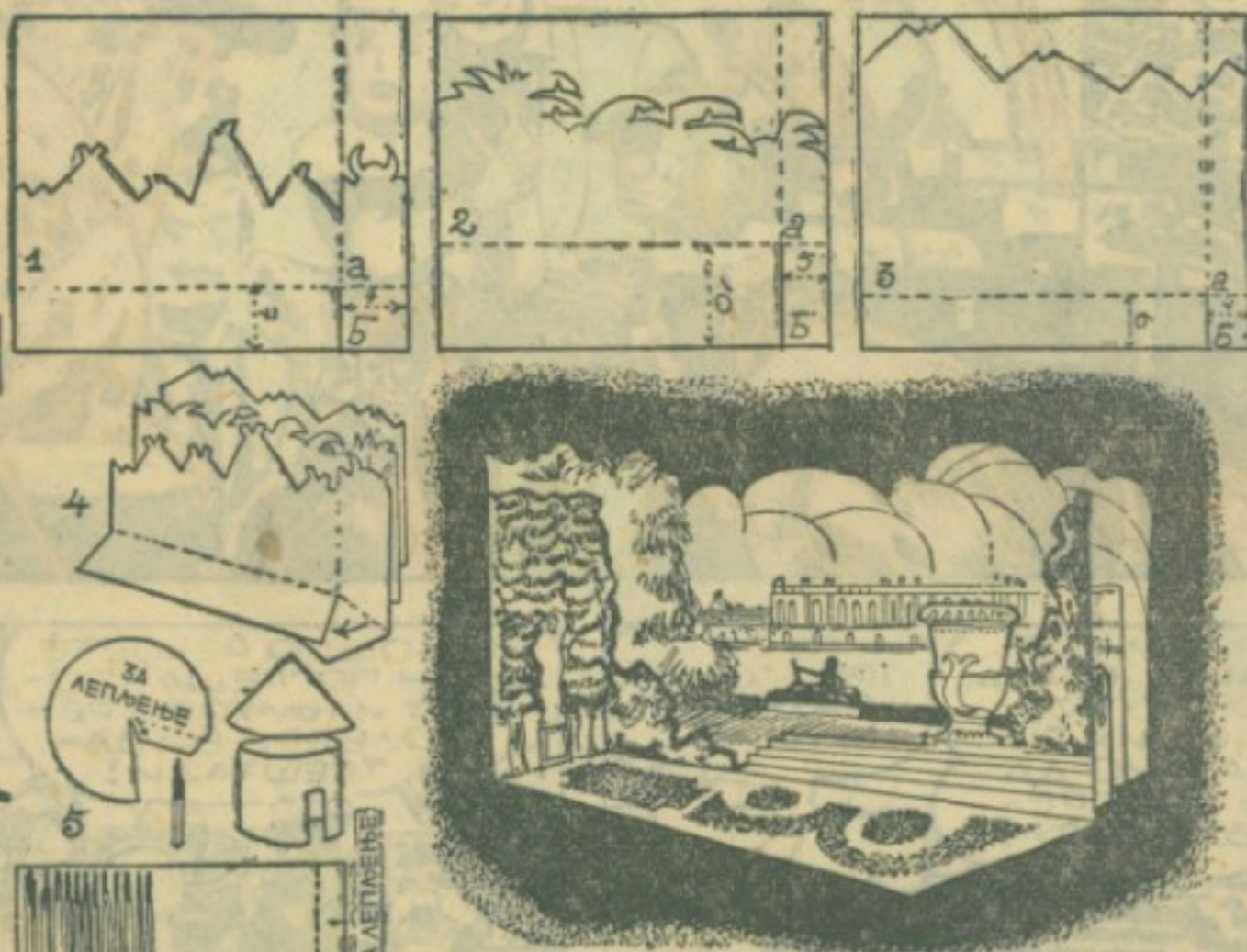
НАПРАВИ САМ

РЕЉЕФНИ ПЕЈЗАЖ

Покушајмо да заједно начинимо „диораму“ која изгледа као декор у позоришту. Погледајте горњу слику: у првом плану је колиба и кућница, палме у другом а планине у трећем. Како ћете све ово начинити? Надамо се да ће вам бити лако ако се држите наших упутстава: узмите већи комад папира за пртање савијте га на четири дела и исечите на сваки лист чупавице као што видите на слици 1, 2, 3, 4. Таčkасте линије вам по-

казују да ту засечете и савијете а од „а“ до „б“ и исечете. Поређајте кућнице као што показује наш пртеж број 4, остављајући мало места између сваког а лепите доњи део један за други. Колибци која се налази испред свега начините из два дела, а по спољнем папиру, зиду кућнице, залепите шибнице једну до друге као што се види на пртежу бр. 5. Надамо се да ће вам пасти на памет и други пејзажи као на пример овај који представља Версај.

ЛАКШЕ ЈЕ ГОТОВО, АЛИ...

Сенф је врло пријатан додатак хренвиршлама. Али, он се и уз друга јела може јести. Лакше га је готово купити, него правити, само корисно је да знате и како се прави обичан сенф, јер има и других врста. Узмите један грам црмета, један грам истрљаног каранфила, 600 грама белог вина, 100 грама белог и 100 грама

црног синаповог брашна, 400 грама винског сирћета и 100 грама шећера. Коштом шећера истрљајте половину жуте коре лимуна. Затим се та коцкица са ових 100 грама шећера раствори у топлој води. Уз мешање вино се сипа у брашно, па се дода све остало као и сирће. Све се добро умеша, ставља у теглице и до бро затвори.

МАЛИ САВЕТИ

ХЛАДНА ВОДА И БЕЗ ФРИЖИДЕРА

Ако хоћете да пијете хладну воду а немате ни леда ни фрижидера, узмите суд од порозне земље — тестију. Напуните је водом и ставите испод славине тако да је стално облива талок млаз воде. Испаравањем из порозног суда сачува се хладноћа воде која ће остати свежа преко целог дана. Тако се ради и у Северној Африци где су тестије добиле име гаргулет.

СВЕ МОЖЕТЕ САМИ

Често ђаци траже од својих родитеља новац да купе разне ствари за практичне радове у школи. У току године накупи се много; ситне ствари — а све скупа велики издатак. Између осталог траже и пластелин.

Када родитељи виде шта је дете све направило од пластелина, лакше преболе трошак. Али, да многи родитељи знају како се прави пластелин, рекли би детету: Чекај, сине, направи га сам, а после од њега оно што желиш: зечиће, пловке и друге фигуре.

Пошто ретко ко зна, рећи ћемо вам како стручњаци праве пластелин. Узмите 400 грама воска, 75 грама венецијанског терпентина, 75 грама свињске масти и 400 грама кромпировог брашна. Восак, терпентин и свињска маст се растопе, а брашно се додаје постепено. Да бисте добили пластелин у разним бојама, додајте тој маси 5 до 10% земљане боје коју желите да има пластелин. Све ово махом можете купити у фарбарској радњи.

Ква-Ква!

увећује Паја Патак

ДВА ПУТА

— Тетка Белка, како се постаје грбав? — упитао је Влаја када су у парку срели једног грбавог човека.
— Када се падне из авиона — одговори тек онако тетка Белка.
— Значи — наставио је Влаја да размишља — двогрба камила је морала да падне два пута из авиона.

НА ВРЕМЕ СТИГАО

Раја прича Гаји:
— Хенрија IV је убио неки Равајак.
Гаја одмах устаде и пође ка вратима.
— Куда ћеш? — изненади се Раја.
— На његов погреб!

СВУКЛИ ГА

Ујка Паја је купио живог зеца и Влаја се интересује ко ће да га чува. Али пре него што је то решено он га угледа на столу у кухињи одраног. Изненађен и љут он упита:
— Зашто сте чи свукли мог зеца?

ОН ЈЕ ПЕТИ

На обали реке Шиља неца помоћу дрике од метле на коју је учврстио и комад жице.
Пролазе метачи и један, изненађен Шиљиним печачким прибором, пита:
— Ви сте овом „удицом“ већ уловили нешто?
— Да — одговори Шиља — ви сте пети.